

Ekologiczne zakupy!

Podręcznik dotyczący ekologicznych
zamówień publicznych

Komisja Europejska

Ekologiczne **zakupy** !

Podręcznik dotyczący ekologicznych
zamówień publicznych

Komisja Europejska

Ważna uwaga

Niniejszy podręcznik stanowi dokument służb Komisji UE, jednakże nie należy traktować go w żaden sposób jako wiążący tę instytucję. Prosimy również wziąć pod uwagę, iż do niniejszego podręcznika wprowadzane będą korekty wynikające ze zmiany przyjętych przez Komisję praktyk oraz prawa precedensowego Trybunału Sprawiedliwości.

***Europe Direct* to serwis, który pomoże Państwu
znaleźć odpowiedzi na pytania dotyczące Unii Europejskiej**

**Oto numer bezpłatny:
00 800 6 7 8 9 10 11**

Bardzo wiele informacji na temat Unii Europejskiej znajduje się w Internecie.
Dostęp można uzyskać przez serwer Europa (<http://europa.eu.int>).

Dane katalogowe znajdują się na końcu niniejszej publikacji.

Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, 2005.

ISBN 92-894-9093-4

© Wspólnoty Europejskie, 2005

Powielanie materiałów jest dozwolone, pod warunkiem że zostanie podane ich źródło.

Printed in Belgium

DRUK NA PAPIERZE BIAŁYM BEZCHLOROWYM.

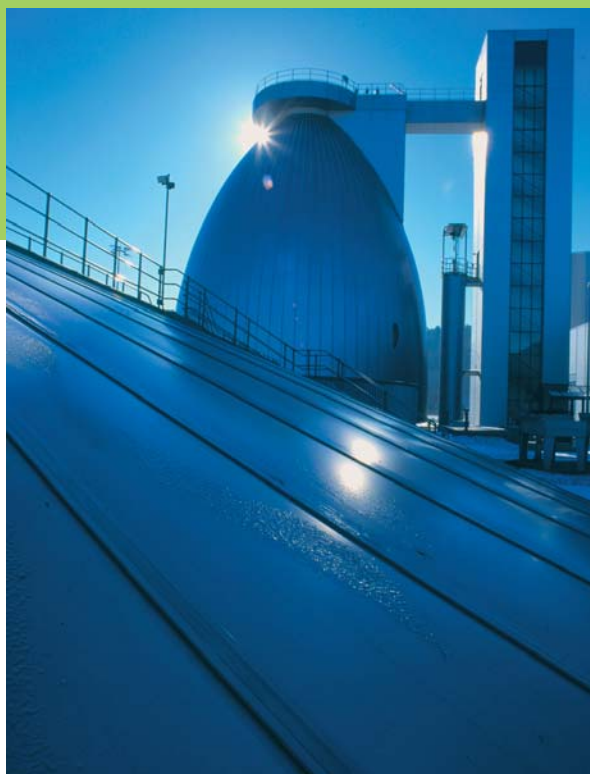
Spis treści

DOKONYWANIE ZAKUPÓW PRZYJAZNYCH ŚRODOWISKU: PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA	4
WSTĘP	5
ROZDZIAŁ 1 – STRATEGIE REALIZACJI ZAKUPÓW PRZYJAZNYCH ŚRODOWISKU	9
1.1. Ocena potrzeb szkoleniowych oraz zapewnienie dostępu do informacji ekologicznych	9
1.2. Ustalenie ogólnych priorytetów dla dokonywania zakupów przyjaznych środowisku	10
ROZDZIAŁ 2 – ORGANIZACJA ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	12
2.1. Wstęp.....	12
2.2. Charakter procedury zamówień publicznych	12
2.3. Różne etapy procedury zamówień publicznych	13
2.4. Istotność dokonania oceny faktycznych potrzeb.....	13
ROZDZIAŁ 3 – OKREŚLENIE WYMOGÓW UMOWY	14
3.1. Określenie przedmiotu umowy	14
3.2. Opracowywanie specyfikacji technicznych.....	17
3.3. Ekoznaki	19
3.4. Zakup określonych materiałów oraz uwzględnienie metod produkcji oraz przetwarzania	22
ROZDZIAŁ 4 – WYBÓR DOSTAWCÓW, USŁUGODAWCÓW LUB WYKONAWCÓW	27
4.1. Wstęp.....	27
4.2. Kryteria wyłączenia	27
4.3. Możliwości techniczne	28
ROZDZIAŁ 5 – PRYZNANIE ZAMÓWIENIA/UMOWY	32
5.1. Ogólne zasady przyznawania zamówienia/umowy	32
5.2. Posługiwanie się kryteriami oceny	34
ROZDZIAŁ 6 – KLAUZULE DOTYCZĄCE WYKONANIE UMOWY	38
6.1. Zasady, którym podlegają klauzule umowy	38
6.2. Klauzule umowy dotyczące jej realizacji w przypadku dostawy prac lub usług	38
6.3. Klauzule umowy dotyczące jej realizacji w przypadku dostawy towarów	39
6.4. Wpływ transportu.....	39

Dokonywanie zakupów przyjaznych środowisku: *Podstawowe założenia*

Ekologiczne zamówienia publiczne to proces składający się z wielu etapów. Oto one:

- W pierwszej kolejności należy określić, które produkty, usługi lub prace są najbardziej odpowiednie, biorąc pod uwagę ich wpływ na środowisko oraz pozostałe czynniki, takie jak posiadane przez zamawiającego informacje, co obecnie oferuje się na rynku, jakie są dostępne technologie, jakie są koszty oraz rozpoznawalność danej marki. (Rozdział 1)
- Kolejny krok polega na określeniu potrzeb, a następnie odpowiednim ich wyrażeniu. Należy wybrać hasło ekologiczne w celu poinformowania innych osób o prowadzonej polityce w zakresie zamówień, przy zapewnieniu optymalnej jej przejrzystości dla potencjalnych dostawców lub usługodawców, a także dla obywateli, których firma/organizacja obsługuje. (Rozdział 2)
- Następnie należy opracować jasno i dokładnie określone specyfikacje techniczne (specyfikacje istotnych warunków zamówienia – SIWZ), wykorzystując czynniki środowiskowe, tam gdzie jest to możliwe (spełnia warunki/nie spełnia warunków). (Rozdział 3):
 - należy poszukać przykładów charakterystyk środowiskowych w bazach danych/ekoetykietach (znakach zapewniających o tym, iż dany produkt jest przyjazny dla środowiska);
 - należy wykorzystać najlepsze praktyki innych instytucji organizujących przetargi; warto utworzyć i wykorzystać własną sieć kontaktów w celu pozyskania oraz rozpowszechniania informacji;
 - należy stosować naukowe podejście oparte o koszty całego okresu użytkowania cyklu życia produktu (metodyka LCC – Life Cycle Cost); nie należy przy tym przesuwać wpływów na środowisko z jednego etapu cyklu życia produktu do kolejnego;
 - należy korzystać ze specyfikacji istotnych warunków zamówienia tworzonych w oparciu o wydajność/sprawność lub funkcjonalność w celu przyciągnięcia innowacyjnych ofert przyjaznych środowisku;
 - należy wziąć pod uwagę czynniki charakteryzujące stopień przyjazności dla środowiska, takie jak: wykorzystanie surowców, metody produkcji nienaruszające równowagi ekologicznej (tam gdzie ma to zastosowanie odnośnie do produktu końcowego lub usługi), wydajność energetyczna, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, emisja zanieczyszczeń, odpady, możliwości recyklingu, niebezpieczne środki chemiczne itp.;
- w przypadku gdy nie ma pewności co do istnienia, ceny lub jakości danego typu produktów lub usług przyjaznych środowisku, należy w specyfikacji warunków zamówienia zwrócić się z pytaniem o ich wariant ekologiczny.
- Należy ustalić kryteria wyboru w oparciu o wyczerpującą listę kryteriów wymienionych w dyrektywach regulujących kwestie zamówień publicznych. Tam gdzie będzie to właściwe, należy również wprowadzić kryteria proekologiczne świadczące o posiadaniu przez oferenta odpowiednich możliwości technicznych dla celów realizacji zamówienia z zastosowaniem kryteriów ekologicznych. Należy poinformować potencjalnych dostawców, usługodawców lub wykonawców, że w tym celu mogą wykorzystywać posiadane certyfikaty i deklaracje zarządzania środowiskowego. (Rozdział 4)
- Należy określić kryteria oceny: w przypadku gdy wybrano kryterium „najbardziej korzystnej z ekonomicznego punktu widzenia oferty”, należy dodać odpowiednie kryterium ekologiczne czy to jako punkt odniesienia służący porównaniu ze sobą ofert przyjaznych środowisku (w przypadku gdy specyfikacje techniczne określają dane zamówienie jako przyjazne dla środowiska), czy też jako sposób wprowadzenia elementu ekologicznego (w przypadku gdy w specyfikacji technicznej określono dane zamówienie jako „neutralne dla środowiska”). Wprowadzonemu kryterium ekologicznemu należy nadać odpowiednią wagę. Nie należy również zapominać o metodyce oceny opartej o LCC – kosztach liczonych dla całego okresu życia produktu z okresem używalności! (Rozdział 5)

© Wapitoni / Europejskie

Wstęp

- Należy wykorzystać klauzule wykonania umowy na realizację zamówienia do określenia odpowiednich dodatkowych warunków ekologicznych uzupełniających wymagania proekologiczne wynikające ze specyfikacji. Tam gdzie będzie to możliwe, należy domagać się takich rodzajów transportu, które będą przyjazne środowisku. (Rozdział 6)
- Zawsze należy upewnić się, że wszystkie dane, o które zamawiający zwraca się do potencjalnych oferentów odnośnie do ich ofert, związane są z przedmiotem umowy.

Jaki jest związek pomiędzy zamówieniami publicznymi a środowiskiem?

Instytucje publiczne to główni konsumenci w Europie, wydają one około 16% Produktu Krajowego Brutto (PKB) Unii Europejskiej (co stanowi równowartość połowy PKB Niemiec). Wykorzystując swoją siłę nabywczą i dokonując wyboru produktów oraz usług, które są przyjazne dla środowiska, instytucje te mogą w istotny sposób przyczynić się do zrównoważonego rozwoju. Ekologiczne zamówienia publiczne obejmują szeroki zakres produktów i usług, takich jak: zakup energooszczędnych komputerów oraz budynków, wyposażenia biurowego wykonanego z drewna, którego wykorzystanie nie narusza równowagi ekologicznej, zakup papieru nadającego się do ponownego przetworzenia, samochodów elektrycznych, przyjaznego środowisku transportu publicznego, naturalnej żywności dla stołówek (produkowanej w ekologicznych gospodarstwach rolnych), elektryczności pochodzącej z odnawialnych źródeł, systemów klimatyzacji wykorzystujących najnowocześniejsze rozwiązania ekologiczne.

Dokonywanie zakupów przyjaznych środowisku produktów i usług to także dawanie dobrego przykładu i oddziaływanie w ten sposób na rynek. Instytucje publiczne poprzez promowanie ekologicznych zamówień

© Wspólny Europejskie

mogą w istotny sposób zachęcić przemysł do rozwijania technologii przyjaznych środowisku. W przypadku niektórych rodzajów produktów, prac oraz usług wpływ ten może okazać się szczególnie znaczący ze względu na to, że zamówienia publiczne mają ogromny udział w rynku (przykładowo w sektorze komputerów, energooszczędnych budynków, transportu publicznego i tak dalej).

Na koniec, biorąc pod uwagę metodologię LCC (koszty cyklu życia) do oceny zamówienia, ekologiczne zamówienia publiczne pozwalają równocześnie na oszczędności pieniędzy, jak i zapewnienie ochrony środowiska.

Potencjalne korzyści dla środowiska

Komisja Europejska współfinansowała projekt badawczy pod nazwą RELIEF⁽¹⁾, przeprowadzony w celu dokonania naukowej oceny potencjalnych korzyści dla środowiska w przypadku, gdyby ekologiczne zamówienia publiczne wprowadzone zostały w Unii Europejskiej na szeroką skalę. Wyniki prac są następujące:

- Gdyby wszystkie instytucje publiczne działające na obszarze UE zażądały dostaw elektryczności ekologicznej, przyczyniłoby się to do redukcji CO₂ o 60 milionów ton, co stanowi redukcję gazów cieplarnianych o 18%, do której to redukcji UE zobowiązała się zgodnie z postanowieniami Protokołu z Kioto. Prawie takie same oszczędności można byłoby uzyskać, gdyby instytucje publiczne korzystały z budynków o wysokiej jakości ekologicznej.
- Gdyby wszystkie instytucje publiczne działające na obszarze UE korzystały z bardziej energooszczędnych komputerów, doprowadziłoby to do sytuacji, w której cały rynek poszedłby w tym kierunku, i przyczyniłoby się to do redukcji emisji CO₂ o 830 000 ton.
- Gdyby wszystkie europejskie instytucje publiczne zastosowały oszczędzające wodę toalety i kranie w swoich budynkach, przyczyniłoby się to do zmniejszenia zużycia wody o 200 milionów ton (stanowi to równowartość 0,6% ogólnego zużycia wody w gospodarstwach domowych na obszarze UE).

⁽¹⁾ Projekt ten finansowany był ze środków kluczowej akcji „Miasto Jutra oraz Dziedzictwo Kulturowe” w ramach piątego programu ramowego dla badań i postępu technicznego. Wydano podręcznik, który zawierał informacje mające pomóc władzom lokalnym w podejmowaniu decyzji o realizacji ekologicznych zamówień. Więcej informacji na temat projektu RELIEF pod adresem: <http://www.iclei.org/europe/ecoprocurement/info/politics.htm>

© Wspólny Europejskie

© Wspólnoty Europejskie

Dokonując zakupów w sposób rozsądny, można oszczędzić materiały i energię, zmniejszyć ilość odpadów, a także zanieczyszczenia oraz zachęcić do postępowania zgodnego ze wzorcami zachowań zapewniających zrównoważony rozwój.

Niniejszy podręcznik ma służyć pomocą instytucjom publicznym w pomyślnym wdrażaniu zasad ekologicznych zamówień publicznych. Podręcznik objaśnia w sposób praktyczny możliwości, jakie daje prawo Wspólnot Europejskich, oraz przedstawia proste, a zarazem efektywne rozwiązania, które można zastosować dla potrzeb procedur zamówień publicznych. Podręcznik odzwierciedla logikę oraz strukturę procedury zamówień publicznych. Zawiera również wiele praktycznych przykładów ekologicznych zamówień publicznych zrealizowanych przez instytucje publiczne na obszarze UE ⁽¹⁾.

Niniejszy podręcznik przygotowano głównie z myślą o instytucjach publicznych, jednakże mamy nadzieję, iż będzie on stanowić inspirację również dla przedsiębiorców dokonujących zamówień. Publikacja ta powinna również pomóc dostawcom, usługodawcom oraz wykonawcom – szczególnie zaś mniejszym firmom – w zrozumieniu oraz spełnieniu wymagań ekologicznych zamówień, jakie zostały na nich nałożone.

Niniejszy podręcznik jest dostępny na stronie Komisji – EUROPA – dotyczącej ekologicznych zamówień publicznych, na której znajdują Państwo również inne praktyczne informacje, przydatne odnośniki internetowe oraz dane adresowe instytucji organizujących przetargi, które wyraziły chęć, aby realizowane przez nie zakupy były bardziej przyjazne dla środowiska (<http://europa.eu.int/comm/environment/gpp/>).

⁽¹⁾ **Istotna uwaga:** pomimo tego, iż informacje przedstawione w niniejszym Podręczniku zostały dokładnie sprawdzone, Komisja Europejska nie ponosi żadnej odpowiedzialności w związku z podanymi szczegółowymi przykładami bądź też z podanymi stronami internetowymi.

Kontekst polityczny oraz prawny

Przez szereg lat odpowiedzialne instytucje publiczne tak naprawdę nie brały pod uwagę wartości ekologicznej dóbr, usług lub robót.

Jednakże globalna sytuacja ekonomiczna oraz polityczna uległa zmianie, pojawiła się **idea zrównoważonego rozwoju** – „rozwoju, który zaspokaja potrzeby obecnego pokolenia bez pozbawiania przyszłych pokoleń możliwości zaspokojenia ich potrzeb” – oraz konieczność brania pod uwagę kwestii ochrony środowiska we wszystkich innych politykach (obok zagadnień natury ekonomicznej oraz społecznej).

Zrównoważony rozwój, od momentu wprowadzenia do Traktatu w roku 1997, jest uznawany za cel nadrzędny UE. W Lizbonie w roku 2000 liderzy UE oświadczyli, iż ich celem jest uczynienie z Unii Europejskiej „najbardziej konkurencyjnej, dynamicznej oraz opartej na wiedzy gospodarki na świecie, będącej w stanie zapewnić zrównoważony wzrost gospodarczy, z większą liczbą i lepszymi miejscami pracy oraz większą spójnością społeczną” do roku 2010. Strategia lizbońska uzupełniona została o trzeci ekologiczny filar będący następstwem przyjęcia **Strategii Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej** przez Radę Europejską w Göteborgu w roku 2001⁽¹⁾. Strategia ta stanowiła punkt zwrotny. Celem UE stało się promowanie wzrostu gospodarczego oraz spójności społecznej przy jednoczesnym należyтым poszanowaniu ochrony środowiska. I na odwrót, oznacza ona, iż cele związane z ochroną środowiska będą musiały uwzględniać wpływ na gospodarkę oraz społeczeństwo, tak aby osiągnąć, na ile będzie to możliwe, rozwiązania korzystne dla gospodarki, zatrudnienia oraz środowiska. W roku 2002 Rada oraz Parlament Europejski przyjęły **szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego**⁽²⁾, określający plan działań na rzecz środowiska na terytorium UE na kolejne dziesięć lat. Szósty program działań ustanawia cztery priorytetowe obszary, w przypadku których wymagane jest natychmiastowe podjęcie działań: zmiana klimatu, przyroda oraz bioróżnorodność, zarządzanie zasobami oraz środowisko i zdrowie.

Wdrażanie Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE oraz szósty program działań na rzecz ochrony środowiska w ramach rozszerzonej Unii będzie stanowić szczególne wyzwanie.

Na **poziomie międzynarodowym** UE odgrywała wiodącą rolę w rozwoju oraz promowaniu kluczowych porozumień i konwencji międzynarodowych odnośnie do spraw środowiska. Przykładowo UE, ratyfikując Protokół z Kioto w 2002 roku, dotyczący zmiany klimatu, zobowiązała się do zmniejszenia emisji gazu wywołującego efekt cieplarniany o 8% w latach 2008–2012 (w porównaniu z poziomem emisji z roku 1990).

Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach zarządzania nie będzie możliwe bez **integracji wymiaru środowiskowego** z obszarami wszystkich innych polityk na drodze odpowiedniego wdrażania polityki ochrony środowiska poprzez zwiększenie wykorzystania instrumentów rynkowych oraz poprzez akcje informacyjne skierowane do opinii publicznej w celu propagowania koniecznych zmian w jej zachowaniu⁽³⁾. Na poziomie światowym ekologiczne zamówienia publiczne wymienia się zwłaszcza w kontekście planu wdrożenia ze **Światowego Szczytu na temat Zrównoważonego Rozwoju**, który odbył się w Johannesburgu we wrześniu 2002 r., a który nakłania „odpowiednie władze na wszystkich poziomach do uwzględniania kwestii zrównoważonego rozwoju przy podejmowaniu decyzji” oraz do „promowania polityki zamówień publicznych, które zachęca do rozwoju oraz rozpowszechniania bezpiecznych dla środowiska produktów oraz usług”⁽⁴⁾.

W ramach Organizacji Współpracy i Rozwoju Gospodarczego (ang. OECD) kraje członkowskie przyjęły rekomendację Rady w sprawie „poprawy działań dotyczących zamówień publicznych przyjaznych środowisku”⁽⁵⁾.

W swoim **komunikacie interpretacyjnym** z dnia 4 lipca 2001 r.⁽⁶⁾ Komisja Europejska przedstawiła możliwości, jakie oferuje prawo wspólnotowe w celu integracji zagadnień środowiska do procedur zamówień publicznych. Trybunał Sprawiedliwości następnie wyjaśnił powyższe możliwości⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ COM(2001) 264 końcowy.

⁽²⁾ Decyzja nr 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiająca szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego, Dz.U. L 242 z dnia 10.9.2002.

⁽³⁾ Należy uwzględnić fakt, iż obecny przewodnik będzie ograniczać się do aspektu środowiskowego zrównoważonego rozwoju. Jeśli chodzi o aspekt społeczny zrównoważonego rozwoju, to należy odwołać się do komunikatu interpretacyjnego Komisji z dnia 15 października 2001 r., odnoszącego się do możliwości integracji kwestii społecznych z zamówieniami publicznymi oraz do nowych dyrektyw odnośnie do zamówień publicznych, które w jasny sposób nawiązują do powyższych możliwości.

⁽⁴⁾ http://www.un.org/esa/sustdev/documents/WSSD_POI_PD/English/POIToc.htm

⁽⁵⁾ 23 stycznia 2002 r. – C(2002)3 – <http://www.oecd.org/>

⁽⁶⁾ Komunikat interpretacyjny Komisji z dnia 4 lipca 2001 r. dotyczący prawa wspólnotowego mającego zastosowanie w odniesieniu do zamówień publicznych oraz możliwości integracji kwestii środowiskowych z zamówieniami publicznymi (COM(2002) 274 końcowy).

⁽⁷⁾ Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości z dnia 17 września 2002 r. w sprawie C-513/99 oraz 4 grudnia 2003 r. w sprawie C-448/01.

Dyrektywy dotyczące zamówień publicznych⁽¹⁾ przyjęte w dniu 31 marca 2004 r. konsolidują oraz stanowią dopełnienie kontekstu prawnego. W ich preambułach oraz przepisach wspomina się szczególnie o możliwościach wzięcia pod uwagę czynników ekologicznych przy wyborze specyfikacji technicznych oraz kryteriach oceny, a także klauzulach umów.

Pomimo tego, iż dyrektywy te mają zastosowanie wyłącznie w przypadku umów w ramach zamówień publicznych, których szacunkowa wartość przewyższa określony poziom (o czym wspomina się w powyższych dyrektywach), Trybunał Sprawiedliwości postanowił, że zasady Traktatu Wspólnot Europejskich, dotyczące równego traktowania oraz przejrzystości, a także wolnego przepływu towarów, kapitału oraz usług, mają również zastosowanie do umów o wartości poniżej tych poziomów.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2004/18 Parlamentu Europejskiego oraz Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (zwana dalej dyrektywą 2004/18) oraz dyrektywa 2004/17 Parlamentu Europejskiego oraz Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (zwana dalej dyrektywą 2004/17).

© Wspólnoty Europejskie

Rozdział 1

Strategie realizacji zakupów przyjaznych środowisku

W zasadzie w przypadku wszystkich instytucji publicznych podjęcie politycznej decyzji co do dokonywania zakupów przyjaznych środowisku powinno być całkiem łatwe. Co więcej, powinny być one nawet zachęcane do podjęcia tego kroku, nie tylko ze względu na to, iż przyniesie to korzyści środowisku, lecz również i dlatego, że przyczyni się to do poprawienia wizerunku publicznego instytucji kontraktującej. Tak naprawdę realizacja polityki dokonywania zakupów przyjaznych środowisku nie wymaga zazwyczaj wprowadzania żadnych zmian strukturalnych przez instytucję kontraktującą.

Jednakże praktyczne wdrożenie powyższej polityki wymagać będzie początkowo podjęcia pewnych działań związanych z planowaniem strategicznym: zorganizowania odpowiedniego przeszkolenia dla pracowników odpowiedzialnych za zamówienia, zapewnienia dostępu do informacji o charakterze ekologicznym oraz określenia priorytetów, w oparciu o które dokonywany będzie wybór dóbr i usług o najbardziej ekologicznym charakterze. Wprowadzenie powyższych działań umożliwi instytucjom kontraktującym postępowanie zgodne z odpowiednią procedurą ekologicznych zamówień publicznych (Rozdział 2).

1.1. Ocena potrzeb szkoleniowych oraz zapewnienie dostępu do informacji ekologicznych

Pracownicy odpowiedzialni za realizację zamówień powinni posiadać wiedzę z zakresu prawa, finansów oraz ochrony środowiska, która będzie niezbędna w celu podjęcia decyzji, do jakiego stopnia oraz gdzie czynniki

ekologiczne mogą zostać najlepiej wprowadzone do procedury zamówień, czy ustalone zostały one na odpowiednim poziomie zapewniającym najlepsze wykorzystanie środków pieniężnych oraz czy spełniają priorytety ekologiczne instytucji kontraktującej.

Przewodnik działań proekologicznych w Barcelonie

Władze lokalne Barcelony opracowały dla 12 000 swoich pracowników przewodnik dobrych praktyk proekologicznych, w którym zamieszczono informacje dotyczące realizacji zakupów przyjaznych środowisku oraz omówiono inne zagadnienia związane z ochroną środowiska ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Więcej informacji na stronie: http://www.bcn.es/agenda21/A21_text/guies/GreenOfficeGuide.pdf

Bardzo ważną kwestię stanowi informowanie na temat prowadzonej polityki w zakresie zamówień ekologicznych szerokiego ogółu osób zainteresowanych, łącznie z obecnymi oraz potencjalnymi dostawcami, usługodawcami oraz wykonawcami, tak aby mogli oni wziąć pod uwagę związane z tym nowe wymagania.

Współpraca pomiędzy instytucjami dokonującymi zakupów jest jednym ze sposobów, dzięki którym zwiększa się dostęp do wiedzy ekologicznej oraz do *know-how*, jak również przekazuje się na zewnątrz informacje o prowadzonej polityce.

Wskazówki dotyczące zakupów ekologicznych w Voralberg

Austriacki kraj związkowy Voralberg obejmuje 96 małych okręgów samorządowych, zlokalizowanych na stosunkowo słabo zaludnionym obszarze. Większość z nich nie zatrudnia pełnoetatowych pracowników odpowiedzialnych za realizację zakupów, nie mówiąc już o specjalistach z zakresu ochrony środowiska. Aby w tej sytuacji możliwa była realizacja ekologicznych zamówień, konieczna była współpraca oraz odciążenie pracowników odpowiedzialnych za realizację zamówień od pracy o charakterze technicznym, tj. określenie kryteriów na tyle, na ile było to możliwe. W celu realizacji tego zamierzenia Voralberg opracował wytyczne w zakresie zakupów ekologicznych, dotyczące nabywania usług budowlanych oraz produktów i materiałów biurowych. Obecnie są one dostępne w Internecie ⁽²⁾.

⁽²⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.voralberg.at>

1.2. Ustalenie ogólnych priorytetów dla dokonywania zakupów przyjaznych środowisku

- Należy wprowadzić podejście „krok po kroku”. Najlepiej rozpocząć od niewielkiego wachlarza produktów oraz usług, w przypadku których wpływ na środowisko jest jasny lub gdzie są łatwo dostępne bardziej ekologiczne warianty, a przy tym nie są one o wiele droższe (np. papier z makulatury, energooszczędny sprzęt biurowy). Ewentualnie można rozpocząć od upewnienia się, czy podane w specyfikacjach wymagania nie będą miały negatywnego wpływu na środowisko (jak np. poprzez wyeliminowanie zastosowania komponentów pochodzących z recyklingu).

Podejście „krok po kroku” w Dunkierce oraz Lille

Miasto Dunkierka we Francji przyjęło podejście „krok po kroku”, a pierwsze wysiłki w kierunku realizacji ekologicznych zamówień publicznych podjęło w roku 1999. Rozpoczęto od jednego produktu oraz budowania zaufania do tego typu produktów poprzez ścisłą współpracę z jego użytkownikami – dzięki temu udało się stworzyć odpowiedni klimat dla przejścia do realizacji systematycznych zakupów przyjaznych środowisku oraz dokonywania bardziej ekologicznych wyborów w przypadku innych produktów.

Miasto Lille utworzyło biuro, którego zadaniem jest szkolenie osób realizujących zamówienia w zakresie poszukiwania produktów zastępczych, o ograniczonym szkodliwym wpływie na środowisko. Rozpoczęto od sześciu produktów: papieru, farby, tuszu do drukarek, produktów czyszczących, oświetlenia ulic oraz drewna. Następnie ustalona zostanie procedura, w oparciu o którą wprowadzane będą inne produkty.

- Należy wziąć pod uwagę wpływ na środowisko. Dokonać wyboru produktów (np. park samochodowy) lub usług (np. usługi porządkowe), które mają znaczny wpływ na środowisko.
- Należy skoncentrować się na jednym lub paru problemach środowiskowych, takich jak zmiana klimatu lub odpady. Zaleca się wprowadzić ogólne wymogi w zakresie sprawności energetycznej lub możliwości ponownego przetworzenia (recykling).
- Należy wziąć pod uwagę dostępność oraz koszt bardziej ekologicznych alternatywnych rozwiązań. Czy na rynku oferowane są ekologiczne

© Wędkiny Europejskie

(lub bardziej ekologiczne) produkty, czy spełnią one nasze oczekiwania oraz czy możemy sobie pozwolić na ich zakup?

- Należy ocenić dostępność danych. Czy można znaleźć dane naukowe i środowiskowe niezbędne do określenia kryteriów dla danego produktu? Jak bardzo skomplikowane będzie podjęcie decyzji w zakresie oczekiwań technicznych oraz w jaki sposób opiszemy to w dokumentach przetargowych?

Baza danych produktów oraz usług Komisji

Komisja Wspólnot Europejskich opracowała bazę danych, która zawiera podstawowe informacje dotyczące środowiska dla prawie 100 grup produktów oraz usług. Baza dostarcza podstawowych informacji przeznaczonych dla osób realizujących zamówienia w firmach oraz instytucjach publicznych, takich jak to, czy dany produkt posiada ekoetykiety lub jaki jest jego kluczowy wpływ na środowisko. Wszystkie te informacje znajdują się pod adresem:

http://europa.eu.int/comm/environment/green_purchasing

- **Należy zapewnić widoczność/rozpoznawalność działań.** Jak bardzo widoczna będzie proekologiczna polityka dla opinii publicznej oraz dla naszych pracowników? Czy będą oni zdawać sobie sprawę z tego, że podejmujemy wysiłki, których celem jest poprawa stanu środowiska naturalnego? Przyciągające uwagę publiczną zmiany typu samochodów używanych przez władze lub wprowadzenie produktów naturalnych do szkolnej stołówki mogą pomóc w budowaniu świadomości w zakresie prowadzonej polityki oraz ułatwić kojarzenie ich z innymi projektami ekologicznymi.
- **Należy wziąć pod uwagę potencjał związany z rozwojem technologicznym.** W przypadku gdy przedmiotem zakupów przyjaznych środowisku są produkty oraz usługi we wczesnym stadium rozwoju oraz wprowadzania na rynek, może się okazać, że tego typu działania są bardziej efektywne niż próby zmian charakterystyki produktów oferowanych przez w pełni rozwinięte sektory.

Niemiecki projekt modelowy związany z podgrzewaniem basenów przy wykorzystaniu energii słonecznej

W roku 1983 Komisja Europejska wraz z niemieckim Ministerstwem ds. Badań i Technologii rozpoczęła modelowy projekt zastępowania konwencjonalnego podgrzewania wody w basenach ogrzewaniem słonecznym. Bodziec finansowy ze strony realizowanych zamówień publicznych dla powyższego innowacyjnego produktu przyczynił się do obniżenia jego ceny oraz spowodował, że produkt ten stał się bardziej atrakcyjny dla nabywców prywatnych.

Należy przyjąć naukowo uzasadnioną metodykę opartą o cykl życia produktu dotyczącą okresu używalności. Należy unikać przenoszenia wpływu na środowisko z jednej fazy używania produktu do innej. Zaleca się zapoznanie się z odnośnymi informacjami przedstawionymi w dokumentach związanych z przyznaniem ekoetykiety lub zamieszczonych na stronach internetowych i w bazach danych przeznaczonych dla konsumentów.

© Wspólny Europejski

Rozdział 2

Organizacja zamówień publicznych

Podsumowanie

- Na instytucjach publicznych realizujących zamówienia spoczywa o wiele bardziej surowy wymóg, w porównaniu z podmiotami prywatnymi, uzyskania jak najlepszej ceny oraz bycia uczciwym w procedurach zamówień. Ocena opłacalności zakupu może również obejmować zagadnienia ekologiczne. Uczciwe procedury oznaczają zapewnienie równych szans oraz zagwarantowanie przejrzystości.
- Etap przygotowawczy jest najważniejszy. Należy wziąć pod uwagę fakt, iż przeprowadzenie analizy oraz planowanie jest niezbędne przed uruchomieniem procedur przetargu, jeśli chcemy osiągnąć cele ekologiczne.
- Szczególnie ważne jest przeanalizowanie tego, co dokładnie chcemy osiągnąć, przed dokonaniem wyboru rozwiązania.

2.1. Wstęp

Kwestią zasadniczą jest przyjrzenie się samej procedurze zamówień publicznych, aby zapewnić wdrożenie polityki proekologicznej z sukcesem. Polityka ekologicznych zamówień może, jeśli nie wprowadza się jej starannie, zawieść ze względu na kwestie praktyczne, takie jak: kiedy ją wprowadzić, do kogo ją skierować oraz jakimi kryteriami się posłużyć.

2.2. Charakter procedury zamówień publicznych

Zamówienia publiczne to w istocie kwestia dopasowania podaży i popytu, tak samo jak w przypadku jakiejkolwiek procedury zamówień realizowanej przez podmiot prywatny, z tą tylko różnicą, że instytucje kontraktujące obowiązane są do działania z dużą otwartością przy przyznawaniu zamówienia. Jest to związane z faktem, iż są to podmioty publiczne, których działania finansowane są z pieniędzy podatników.

Specjalne zachowanie ostrożności przekłada się na dwie główne zasady:

- uzyskanie najlepszej oferty cenowej,
- rzetelne postępowanie.

Uzyskanie najlepszej oferty cenowej

Na instytucjach kontraktujących spoczywa obowiązek uzyskania najlepszej oferty cenowej przy każdego

© Wspólny Europejski

rodzaju zakupie, gdyż korzystają one z pieniędzy podatników. Najlepsza oferta cenowa niekoniecznie oznaczać musi wybranie wyłącznie najtańszego produktu lub usługi. Oznacza to, że należy zawrzeć najlepszą transakcję *w ramach wcześniej określonych parametrów*. Jednym z takich parametrów może być ochrona środowiska. W związku z tym może ona odgrywać taką samą rolę jak każdy inny parametr brany pod uwagę przy ocenianiu zamówienia. Tak więc uzyskanie najlepszej oferty cenowej nie wyklucza zagadnień ekologicznych.

Rzetelne postępowanie

Rzetelne postępowanie oznacza przestrzeganie zasad obowiązujących na rynku wewnętrznym, których podstawą są dyrektywy dotyczące zamówień publicznych oraz krajowe przepisy prawne oparte na powyższych dyrektywach. Najważniejszą z zasad jest zasada **równego traktowania**, która oznacza, że wszystkie konkurujące ze sobą podmioty powinny mieć równe szanse ubiegania się o zamówienie. Konieczne jest także przestrzeganie zasady **przejrzystości** w celu zapewnienia, że gra toczy się w oparciu o takie same zasady w przypadku każdego z uczestników.

Przykłady przepisów, które ucieleśniają *zasadę równego traktowania*, zawarte w dyrektywach o zamówieniach, to limity czasowe dla przedstawienia oferty oraz prośby o uczestnictwo, a także wspólne zasady odnośnie do specyfikacji technicznych.

Przykłady zastosowania *zasady przejrzystości* można znaleźć w różnego rodzaju przepisach regulujących kwestie publikacji ogłoszeń oraz obowiązku instytucji kontraktujących informowania zainteresowanych oferentów, dlaczego ich oferty zostały odrzucone.

2.3. Różne etapy procedury zamówień publicznych

Etap przygotowawczy stanowi kluczowy etap każdej procedury zamówień. Wszelkie błędy popełnione na tym etapie niekorzystnie wpłyną na każdy kolejny etap, a w ostatecznym rozrachunku na wynik końcowy, ze względu na to, iż wszystkie etapy są ze sobą ściśle powiązane. Z tego względu przed rozpoczęciem procedury przetargowej należy zarezerwować sobie wystarczającą ilość czasu w celu określenia przedmiotu umowy oraz instrumentów niezbędnych do osiągnięcia wyniku końcowego.

Kolejnym czynnikiem decydującym o ważności etapu przygotowawczego jest fakt, iż we wczesnych etapach procedury zamówień stosunkowo najłatwiej jest uwzględnić zagadnienia ekologiczne.

Ogólna struktura procedury zamówień publicznych w zasadzie nie różni się od tej prowadzonej przez podmioty prywatne. W obu przypadkach obejmuje ona mniej więcej te same etapy: określenie przedmiotu umowy, opracowanie specyfikacji technicznych oraz parametrów umownych dla produktu/pracy/usługi, dokonanie wyboru odpowiedniego oferenta oraz najlepszej oferty.

W pozostałej części podręcznika, każdemu etapowi poświęcony został jeden rozdział, w którym omówiono, jak należy uwzględniać kwestie ochrony środowiska na każdym etapie procedury oraz podano praktyczne przykłady i zalecenia w tym zakresie.

2.4. Istotność dokonania oceny faktycznych potrzeb

Na etapie przygotowawczym nie wolno zapomnieć o podstawowej kwestii, którą należy rozważyć nawet przed określeniem przedmiotu umowy. Należy dokonać oceny swoich faktycznych potrzeb.

Przykładowo, rozpatrzmy przypadek dotyczący rozpowszechniania pewnych informacji wśród społeczności. Można wówczas zdecydować się na zakup ulotek z nadrukiem, plakatów, broszur oraz ogłoszeń w prasie. Jednakże, jeśli podejmiemy do sprawy raczej w kategoriach możliwych rozwiązań niż faktycznych potrzeb, wówczas można zastosować o wiele bardziej przyjazne dla środowiska rozwiązanie, np. takie jak rozpowszechnienie informacji elektronicznie, przy wykorzystaniu stron internetowych lub e-maili.

Zatem, aby osiągnąć zamierzony efekt, należy raczej opisać swoje potrzeby w sposób funkcjonalny, tak aby nie wykluczać innych dostępnych na rynku możliwości. Po dokonaniu odpowiedniej analizy potrzeb można nawet dojść do wniosku, iż nie ma potrzeby realizacji danego zamówienia.

Mniejsze zamówienia w Pori

Zamówienia ekologiczne nie zawsze muszą oznaczać zakup bardziej ekologicznych produktów. Może to również zwyczajnie oznaczać zakupienie mniejszej ilości produktów czy też usług. W Pori, fińskim mieście położonym nad Bałtykiem, stworzono wewnętrzny system ponownego wykorzystania przedmiotów w oparciu o ogłoszenia zamieszczone w sieci. Pracownicy, którzy już nie korzystali z jakiegoś rodzaju sprzętu biurowego, mieli możliwość zaoferowania go innemu wydziałowi lub pracownikom, którzy właśnie go potrzebowali (¹).

(¹) Więcej informacji na stronie: <http://www3.iclei.org/egpis/egpc-061.html>

Rozdział 3

Określenie wymogów umowy

Podsumowanie

- Przy określaniu przedmiotu umowy instytucje kontraktujące mają dużą swobodę wyboru tego, co chcą zakupić. Pozwala to w dużej mierze na uwzględnienie kwestii ekologicznych, pod warunkiem że nie spowoduje to zakłóceń na rynku, tj. ograniczania lub utrudniania dostępu do niego.
- Analiza rynku może dostarczyć podstawowych informacji na temat dostępnych opcji ekologicznych oraz ogólnych stawek i warunków handlowych.
- Podstawowe dokumenty techniczne związane z ekoznakami mogą okazać się bardzo przydatne przy opracowywaniu specyfikacji technicznych; jednakże nie jest dozwolone wymaganie, aby oferenci posiadali rejestrację w jakimkolwiek systemie ekoznaków.
- Dozwolone jest natomiast określenie konkretnych materiałów lub ekologicznych metod produkcyjnych, jeśli jest to uzasadnione.

3.1. Określenie przedmiotu umowy

Przedmiotem umowy jest produkt, usługa lub praca, jaką zamawiający chce nabyć. Na ogół wynikiem procesu określania przedmiotu umowy będzie podstawowy opis produktu, usługi lub pracy, jednakże może on także przybrać formę definicji opartej na sprawności czy też efektywności.

Dla określenia ekologicznych aspektów przedmiotu zamówienia, definicja oparta na sprawności/ efektywności byłaby lepsza, ze względu na to, iż w takim przypadku instytucja kontraktująca nie musi szczegółowo określać wszystkich cech, jakie powinien posiadać produkt/usługa/praca, lecz tylko określić pożądane efekty.

3.1.1. Prawo wyboru

W zasadzie zamawiający ma wolny wybór co do określenia przedmiotu umowy w jakikolwiek sposób, który spełnia jego oczekiwania. Przepisy dotyczące zamówień publicznych nie zajmują się tak bardzo tym, *co* instytucje kontraktujące kupują, lecz głównie tym, *w jaki sposób* realizują zakupy. Z tej przyczyny żadna

© Wspólnota Europejska

z dyrektyw odnośnie do zamówień nie ogranicza przedmiotu umowy jako takiego.

Jednakże dowolność zdefiniowania umowy nie jest nieograniczona. W niektórych przypadkach wybór określonego produktu, usługi lub pracy może zaburzyć równowagę na polu działań przedsiębiorstw realizujących zamówienia publiczne na obszarze całej UE. Muszą więc istnieć pewne zabezpieczenia.

Po pierwsze, zabezpieczenia te polegają na tym, że postanowienia Traktatu Wspólnoty Europejskiej dotyczące zakazu dyskryminacji, wolności świadczenia usług oraz wolnego przepływu towarów mają zastosowanie we wszystkich przypadkach, a więc także i do umów na zamówienia publiczne w oparciu o progi wyznaczone w dyrektywach lub też do pewnych aspektów umów, które nie zostały jasno omówione w dyrektywach. W praktyce oznacza to, iż należy upewnić się, czy umowa nie wpłynie na dostęp do danego rynku krajowego innych jednostek działających na obszarze UE.

Kolejne zabezpieczenie, zgodnie z zasadami zamówień publicznych, polega na tym, że określenie przedmiotu zamówienia nie może być formułowane w sposób wprowadzający dyskryminację.

3.1.2. Wybranie ekologicznego tytułu dla umowy

Ułatwia to oferentom szybkie rozpoznanie oczekiwań oraz przekazuje informacje o tym, że ekologiczne cechy produktu lub usługi stanowią ważną część umowy.

Ekologiczny tytuł pochodzący z Instytutu Ochrony Środowiska w Brukseli

Brukselski Instytut Ochrony Środowiska (IBGE-BIM) ⁽¹⁾ zatytułował przetarg na świadczenie usług utrzymania czystości: „Ekologiczna umowa na usługi utrzymania czystości”. Inne odpowiednie tytuły mogą brzmieć „Dostawa zdrowej żywności” lub „Energooszczędny budynek”.

⁽¹⁾ <http://www.ibgebim.be/>

Stosowanie promocyjnych tytułów niesie ze sobą przesłanie nie tylko dla potencjalnych dostawców, lecz także dla społeczności lokalnej oraz innych instytucji kontraktujących.

3.1.3. Przeprowadzenie analizy rynku

W trakcie określania, co chcemy zakupić, niezmiennie istotne jest zrozumienie sytuacji na rynku. Bardzo trudno jest opracować pomysł na produkt, usługę lub pracę bez posiadania wiedzy na temat tego, co jest dostępne na rynku. Opcje ekologiczne nie zawsze są takie oczywiste lub odpowiednio rozreklamowane.

Z tego względu należy przeprowadzić pewne badania. Badania te mogą przybrać formę analizy rynku. Analiza rynku to ogólne badanie potencjału rynku, który może zaspokoić określoną przez zamawiającego potrzebę. Aby zrobić to dobrze, analiza ta musi zostać przeprowadzona w sposób otwarty oraz obiektywny, koncentrując się na tym, jakie ogólnie rozwiązania dostępne są na rynku, a nie na preferowanych czy też faworyzowanych wykonawcach. Taka analiza wykaże przyjazne środowisku opcje, jeśli takie będą, oraz ogólny poziom cen dostępnych wariantów.

Poszukiwanie odpowiedniego produktu

Spółeczność planująca zakup ogrodzenia oraz elementów małej architektury ulicznej (np. ławki) może przeprowadzić rozpoznanie materiałów dostępnych na rynku, takich jak drewno z lasów zarządzanych w sposób zapewniający równowagę ekologiczną lub materiały syntetyczne wyprodukowane z surowców pochodzących z recyklingu.

3.1.4. Rekomendacje dotyczące umów na wykonanie robót

W sektorze budowlanym wiele uwagi poświęca się zagadnieniu pod nazwą „zrównoważona budowa”. Rządy, występujące w roli instytucji kontraktujących, często wspólnie ze spółkami budowlanymi oraz architektami opracowują metody budownictwa przyjaznego dla środowiska.

Francuski test dla bardziej ekologicznych budynków mieszkalnych

Rząd francuski wprowadził w życie plany mające na celu zastosowanie HQE (Haute Qualité Environnementale), metody zapewniającej osiągnięcie wysokiej jakości w sektorze budowlanym, przy wznoszeniu budynków socjalnych oraz planowaniu przestrzennym. Metoda ta koncentruje się na takim projektowaniu budynków, aby w trakcie ich eksploatacji zapewnić mniejsze zużycie wody oraz energii, jak również zapewnić mniejsze nakłady związane z ich utrzymaniem ⁽²⁾.

⁽²⁾ Więcej informacji na stronie:
http://www.logement.equipement.gouv.fr/alaune/dossiers/presse_030102.pdf

Dla określonych projektów publicznych oraz prywatnych obowiązkowe jest wykonanie Oceny Oddziaływania na Środowisko (ang. EIA). Obowiązek ten nie wynika z dyrektyw dotyczących zamówień publicznych, jednakże może mieć wpływ na zdefiniowanie przedmiotu zamówienia lub klauzule

wykonania ⁽¹⁾ umowy. Analiza oddziaływania na środowisko stanowi źródło informacji dla władz krajowych, które umożliwiają podjęcie przez nich decyzji przy uwzględnieniu pełnej wiedzy na temat wpływu tej decyzji na środowisko. Podczas procesu określania przedmiotu umowy dokonanie oceny wpływu na środowisko może prowadzić do podjęcia bardziej wyważonej decyzji.

W podobny sposób dyrektywa 2002/91/WE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków ⁽²⁾, która zobowiązuje kraje członkowskie do postawienia minimalnych wymogów w zakresie sprawności energetycznej nowych budynków oraz już istniejących dużych gmachów, które są poddawane renowacji, wpływa na określenie przedmiotu zamówienia oraz specyfikacji technicznych zamówień na prace budowlane lub renowacyjne w tego typu budynkach.

⁽¹⁾ Ocena oddziaływania na środowisko wprowadzona została w 1985 r. przez dyrektywę 85/337/EWG (Dz.U. L 175 z 5.7.1985, s. 40), zmienioną przez dyrektywę 97/11/EWG (Dz.U. 073 z 14.3.1997, s. 5).

⁽²⁾ Dyrektywa 2002/91/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2002 r. (Dz.U. L 001 z 4.1.2003), której transpozycja do przepisów krajowych ma nastąpić najpóźniej do dnia 4 stycznia 2006 r.

3.1.5. Rekomendacje dotyczące umów na dostawy oraz usługi

Korzyści dla środowiska wynikające ze stosowania ekologicznych zamówień na dostawy lub usługi są związane z efektem końcowym procedury: produktem lub usługą.

Istotną kwestią jest poprawa ogólnego wykorzystania energii poprzez na przykład zwiększenie sprawności energetycznej. Będzie to korzystne dla środowiska oraz pozwoli jednocześnie na oszczędności finansowe.

Kolejną sprawą, którą należy wziąć pod uwagę, jest wpływ na środowisko ekologicznego produktu lub usługi na etapie usuwania odpadów. Analizy rynkowe mogą ujawnić duże rozbieżności pod względem:

- ilości odpadów,
- szkodliwego wpływu materiałów oraz
- ilości materiałów, które można ponownie przetworzyć.

Następna ważna sprawa to trwałość produktu; czy skonstruowany został w sposób gwarantujący jego trwałość. W niektórych przypadkach bardzo atrakcyjne wydawać może się zakupienie najtańszego produktu, jednakże w dłuższym okresie może

© Wspólny Europejski

okazać się on droższy, a także bardziej szkodliwy dla środowiska. Produkty o niższej jakości (bez względu na ich ekologiczny charakter) na ogół mają krótszy okres użytkowania. Jeśli produkt tańszy trzeba wymieniać częściej w porównaniu z droższym produktem, prowadzi to do wyższych kosztów, większego zużycia energii oraz większej ilości odpadów. Bardziej ogólnie rzecz ujmując, zwłaszcza w przypadku umów na usługi, należy kłaść główny nacisk na sposób ich wykonania, tak aby można było wybrać mniej obciążający środowisko sposób wykonania umowy, biorąc pod uwagę sprzęt oraz użyte materiały.

3.2. Opracowywanie specyfikacji technicznych

3.2.1. Specyfikacje techniczne

Po określeniu przedmiotu umowy należy przetworzyć nasze wymagania w wymierne specyfikacje techniczne, które można bezpośrednio zastosować dla celów procedury zamówień publicznych. To tak, jakby ze szkicu tworzyć obraz. Specyfikacje techniczne spełniają dwie funkcje:

- Opisują przedmiot umowy dla potrzeb rynku tak, aby firmy mogły podjąć decyzję, czy są zainteresowane uczestnictwem w przetargu, i aby można było określić poziom konkurencji.
- Przedstawiają wymierne wymogi, według których oceniane będą oferty. Określają minimalne

kryteria, jakie należy spełnić. Jeśli nie zostaną one sformułowane w sposób jasny i poprawny, wówczas nieuniknione jest, że złożone oferty będą nieodpowiednie. Oferty, które nie spełniają specyfikacji technicznych, będą musiały zostać odrzucone.

3.2.2. Specyfikacje oparte na wynikach

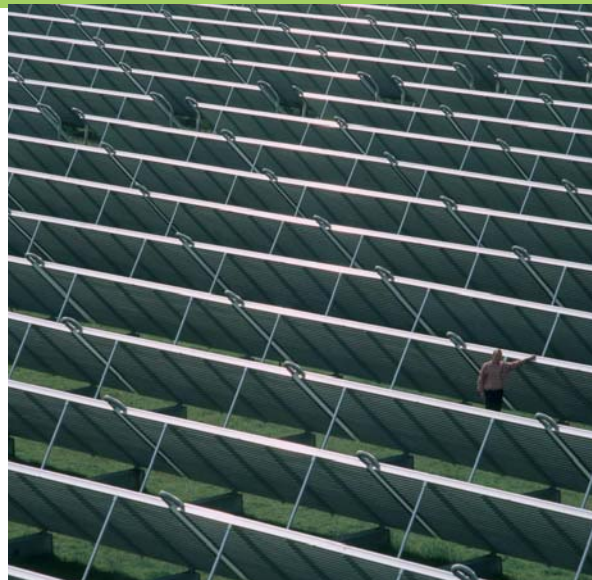
Dyrektywy 2004/17/WE oraz 2004/18/WE dotyczące zamówień publicznych wyraźnie zezwalają instytucjom kontraktującym na dokonanie wyboru pomiędzy specyfikacjami opartymi na standardach technicznych oraz wymogami opartymi na wynikach (np. sprawność, efektywność) ⁽¹⁾. Podejście oparte na wykonaniu zazwyczaj pozwala na większą kreatywność ze strony rynku oraz w niektórych przypadkach zachęci rynek do opracowania innowacyjnych rozwiązań technicznych. Jeśli takie podejście będzie stosowane, nie ma potrzeby opracowywania szczegółowych specyfikacji technicznych.

Jednakże podczas opracowywania specyfikacji opartych na wynikach należy być nawet bardziej ostrożnym niż w przypadku podania konwencjonalnych specyfikacji technicznych. Ze względu na to, iż opcje dostępne na rynku mogą się znacznie różnić, należy upewnić się, czy specyfikacje są wystarczająco jasne i pozwolą na dokonanie odpowiedniej i uzasadnionej oceny.

⁽¹⁾ Patrz artykuł 23 dyrektywy 2004/18/WE oraz artykuł 34 dyrektywy 2004/17/WE.

Określenie rezultatu, lecz nie tego, w jaki sposób go osiągnąć

Jeśli chcemy, aby w biurach w danym budynku temperatura utrzymywała się na określonym poziomie, można w tym celu podać bardzo szczegółowe specyfikacje dotyczące systemu centralnego ogrzewania. Ewentualnie można podać, iż temperatura w biurach musi utrzymywać się na stałym poziomie 20° C i pozostawić dostawcom opracowanie różnych rozwiązań. Dostawcy będą mogli wówczas wybrać opcję naturalnego ogrzewania i systemu wentylacji zamiast spalania paliw kopalnianych.

© Wspólny Europejski

3.2.3. Ekologiczne normy techniczne

Normy techniczne mogą przybrać różne formy; począwszy od pełnych norm europejskich (EN), poprzez europejskie zezwolenia techniczne oraz normy międzynarodowe, aż do norm krajowych i krajowych specyfikacji technicznych. Korzystanie z norm przydatne jest przy sporządzaniu specyfikacji zamówień publicznych z tego względu, iż są one jasne, nie mają charakteru dyskryminującego oraz wypracowane zostały w oparciu o konsensus. Na poziomie europejskim opracowywane są przez Europejską Organizację Normalizacji: Europejski Komitet Normalizacji (ang. CEN), Europejski Komitet Normalizacji Elektrotechnicznej (CENELEC) ⁽¹⁾ oraz Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ang. ETSI) ⁽²⁾. Europejski proces normowania obejmuje uczestnictwo szerokiego spektrum osób decyzyjnych, łącznie z władzami krajowymi, organizacjami ekologicznymi, stowarzyszeniami konsumenckimi oraz przedstawicielami przemysłu. Zapewnia to szeroką akceptację rozwiązań technicznych przewidzianych w przyjętej normie europejskiej.

Niektóre normy techniczne obejmują klauzule dotyczące ekologicznej charakterystyki produktów lub usług. Jeśli specyfikacje te wykorzystuje się dla celów zamówień publicznych, firmy zobowiązane są do przedstawienia dowodu, czy będą w stanie spełnić

wymagania norm lub, jeśli nie będą postępować według tych samych metod, że zapewnią odpowiedni poziom wykonania zgodnie z tymi normami. Jeśli nie będą w stanie udowodnić powyższej kwestii, wówczas trzeba będzie z ich usług zrezygnować.

W związku z niektórymi zagadnieniami można określić wyższy poziom ochrony środowiska niż ten przedstawiony w normie, pod warunkiem iż nie będzie to dyskryminowało potencjalnych oferentów.

Europejskie Organizacje Normalizacji promują kwestie ekologiczne. Przykładowo CEN prowadzi obecnie specjalny Ekologiczny Punkt Informacyjny, w którym komisje techniczne mogą uzyskać poradę oraz wsparcie ⁽³⁾.

Sama Komisja Europejska jest również zainteresowana uwzględnianiem aspektów ekologicznych w normach technicznych. Przyjęła ona Komunikat w sprawie włączenia aspektów ekologicznych do norm europejskich ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.cenelec.org>

⁽²⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.etsi.org>

⁽³⁾ Więcej informacji można znaleźć na stronie: <http://www.cenorm.be/cenorm/index.htm>

⁽⁴⁾ Komunikat przyjęty w dniu 25 lutego 2004 r. (COM(2004)130 końcowy); więcej informacji na stronie: http://europa.eu.int/comm/environment/standardisation/index_en.htm

3.2.4. Korzystanie z wariantów

Możliwe jest, iż nawet po przeprowadzeniu analizy rynku nie będzie pewności, czy istnieją jakiegokolwiek ekologiczne opcje produktów, usług lub prac, jakie chcemy zakupić, lub nie będzie pewności co do ich jakości oraz ceny.

W takim przypadku zwrócenie się do potencjalnych oferentów, aby przedstawili warianty ekologiczne, może okazać się interesujące. Oznacza to, że należy określić minimalny zestaw wymagań technicznych dla produktu, który chcecie zakupić, które będą mieć zastosowanie zarówno do oferty neutralnej, jak i wariantu ekologicznego. W przypadku tego ostatniego dodany zostanie wymiar ekologiczny. Po otrzymaniu ofert będzie można je porównać (warianty neutralne oraz ekologiczne) w oparciu o te same kryteria oceny. Stąd też można posłużyć się wariantami w celu wsparcia ochrony środowiska, dopuszczając do porównania rozwiązań standardowych z przyjaznymi dla środowiska (w oparciu o te same standardowe wymogi techniczne). Przedsiębiorstwa mogą przedstawić oferty oparte o ten wariant lub pierwotne wymogi przetargowe, chyba że instytucja kontraktująca zażyczy sobie inaczej.

Aby móc wprowadzić warianty do procedury zamówień publicznych ⁽¹⁾, należy wcześniej wskazać w dokumentacji przetargowej:

- iż warianty będą akceptowane,
- minimalne ekologiczne wymagania, z jakimi warianty muszą być zgodne (np. lepsza wydajność ekologiczna),
- szczególne wymogi dotyczące przedstawienia wariantów w ofertach (takie jak wymóg oddzielnych kopert wskazujących wariant lub iż dany wariant może być zrealizowany w połączeniu z ofertą neutralną).

3.3. Ekoznaki

3.3.1. Informacje ogólne

Opracowano szereg ekoznaków, które służą przekazywaniu informacji dotyczących cech ekologicznych produktu lub usługi w usystematyzowany sposób, w celu ułatwienia konsumentom lub innym firmom dokonania wyboru bardziej ekologicznego produktu bądź usługi.

Kryteria związane z ekoznakiem nie opierają się na jednym parametrze, lecz raczej na badaniach, które analizują oddziaływanie produktu lub usługi na środowisko w trakcie jego okresu używalności (cyklu życia), tzw. podejście „od kołyski aż po grób”, na podstawie wiarygodnych informacji naukowych. Umożliwia to uzyskanie przydatnych informacji dotyczących właściwych (wszystkich) kosztów produktu, od pozyskania surowców na etapie przedprodukcyjnym, poprzez produkcję i dystrybucję, aż po końcową likwidację.

Informacje zamieszczone na ekoznaku można wykorzystać w wieloraki sposób:

- mogą okazać się pomocne przy opracowywaniu specyfikacji technicznych w celu określenia charakterystyki dostaw lub usług, które chcemy nabyć;
- podczas sprawdzania zgodności z powyższymi wymogami można przyjąć, iż etykieta stanowić będzie dowód zgodności ze specyfikacjami technicznymi;
- mogą stanowić punkt odniesienia, według którego oceniane będą oferty na etapie oceny (patrz przykład poniżej);
- można wykorzystać różne rodzaje etykiet w różnych celach. Na przykład etykiety jednorazowe mogą okazać się przydatne przy podejściu „krok po kroku”.
- jednakże nigdy nie można wymagać od oferentów, aby uzyskali rejestrację w ramach określonego programu ekoetykiet.

⁽¹⁾ Patrz artykuł 24 wyżej wspomnianej dyrektywy 2004/18/WE oraz artykuł 36 wspomnianej dyrektywy 2004/17/WE.

© Frédéric Crou/Photo12

Wykorzystanie ekoznaku UE do żarówek

Unijne kryteria dotyczące ekoznaku dla żarówek wymagają, aby żarówki charakteryzowały się żywotnością 10 000 godzin. Przy uwzględnianiu tego wymogu w przetargu na żarówki, 10 000 godzin można ująć w specyfikacjach technicznych jako minimalną żywotność oraz przyznać dodatkowe punkty w kryteriach oceny za każdy tysiąc godzin ponad 10 000 godzin limitu.

3.3.2. Wskazówki prawne dotyczące tego, w jaki sposób korzystać z ekoznaków oraz związanych z nimi specyfikacji dla celów procedury zamówień publicznych

Dyrektywy 2004/17/WE oraz 2004/18/WE ⁽¹⁾ dotyczące zamówień publicznych wyraźnie zezwalają na posługiwanie się specyfikacjami związanymi z ekoetykietami podczas określania wymogów opartych o wykonanie lub funkcjonalność dla środowiska, pod warunkiem że:

- specyfikacje te są odpowiednie dla określania charakterystyki dostaw lub usług objętych umową,
- wymogi dla etykiety oparte są o informacje naukowe,
- ekoetykiety przyjęte zostały przy udziale wszystkich osób podejmujących decyzje, takich jak jednostki rządowe, konsumenci, wytwórcy, dystrybutorzy oraz organizacje ekologiczne,
- dostępne są dla wszystkich zainteresowanych stron.

Produkty i usługi, które opatrzone są ekoetykietą, uznaje się za spełniające specyfikacje techniczne. Jednakże firmom nie wolno postawić wymogu, aby posiadały one określoną ekoetykietę lub aby (w pełni) spełniały warunki określonej ekoetykiety. Należy przyjąć także inne odpowiednie dowody, takie jak raport z testów przeprowadzonych w uznanym ośrodku badawczym lub dossier techniczne producenta.

3.3.3. Kategorie ekoznaków

Ekoznaki publiczne uwzględniające wiele kryteriów (typ I ISO 14024)

To najbardziej popularne, a także najczęściej stosowane etykiety dla celów zamówień ekologicznych. Opierają się na spełnieniu lub niespełnieniu wielu kryteriów, które stanowią standard dla danej etykiety. Ustala się różne zestawy kryteriów dla każdego produktu lub usługi, objętych programem. Kryteria te zazwyczaj określają efektywność ekologiczną, jaką musi osiągnąć dany produkt, a także mogą ustalać kryteria zapewniające, iż dany produkt nadaje się do użytku.

Przykłady interesujących europejskich oraz krajowych ekoetykiety

Do najbardziej znanych ekoznaków uwzględniających wiele kryteriów należą: europejska etykieta (Kwiat) ⁽¹⁾, skandynawska etykieta (Nordycki Łabędź) ⁽²⁾ oraz etykiety krajowe (takie jak Niemiecki Niebieski Anioł) ⁽³⁾. Wszystkie z wymienionych etykiet mają charakter dobrowolny i oparte są o cykl życia produktu oraz obejmują certyfikację produktu przez stronę trzecią (tj. nie przez samego producenta). Spełniają one wysokie standardy przejrzystości oraz naukowej ścisłości pod względem określenia kryteriów oraz braku elementów o charakterze dyskryminacyjnym.

⁽¹⁾ Więcej informacji na stronie: http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/index_en.htm

⁽²⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.svanen.nu/Eng/default.asp>

⁽³⁾ Więcej informacji na stronie: http://www.blauer-engel.de/englisch/navigation/body_blauer_engel.htm

⁽¹⁾ Patrz artykuł 23 dyrektywy 2004/18/WE oraz artykuł 35 dyrektywy 2004/17/WE.

© Wydawnictwo Europejskie

W przypadku unijnej ekoetykiety na przykład kryteria dla wszystkich grup produktów oraz usług, tam gdzie ma to zastosowanie, mogą zostać skopiowane bezpośrednio ze strony poświęconej takiej unijnej ekoetykiecie ⁽¹⁾ do technicznych specyfikacji produktu lub do kryteriów oceny.

Jednakże nie zawsze jest tak w przypadku wszystkich ekoznaków. Niektóre z etykiet obejmują kryteria, które:

- odnoszą się do ogólnych praktyk zarządzania firmą, która wytwarza produkt lub oferuje daną usługę;
- odnoszą się do kwestii etycznych oraz innych podobnych zagadnień.

Powyższych kryteriów nie można zakwalifikować do specyfikacji technicznych zgodnie z postanowieniami dyrektyw dotyczących zamówień publicznych, tak więc nie należy ich stosować w przypadku zamówień, które tym dyrektywom podlegają. W istocie, aby dane kryteria zostały zastosowane dla celów zamówień publicznych, muszą się one wiązać z przedmiotem umowy.

Publiczne etykiety pojedynczej serii

Etykiety tzw. pojedynczej serii to etykiety, które związane są z jedną określoną kwestią ekologiczną, taką jak zużycie energii lub poziom emisji spalin. Istnieją dwa różne rodzaje etykiet pojedynczej serii.

Pierwszy rodzaj oparty jest o spełnienie/niespełnienie jednego lub paru kryteriów związanych z określonym zagadnieniem (np. sprawność energetyczna). Jeśli produkt spełnia powyższe kryteria, wówczas może znaleźć się na nim etykieta. Przykładami takich etykiet są unijna etykieta gwarantująca naturalne pochodzenie produktu oraz etykieta Gwiazda Energii (ang. Energy Star) przeznaczona dla sprzętu biurowego.

Amerykański sukces z Energy Star

W roku 1993 rząd Stanów Zjednoczonych zdecydował, iż będą dokonywane zakupy wyłącznie takiego sprzętu komputerowego, który spełnia wymogi etykiety Energy Star. Rząd Stanów Zjednoczonych to największy na świecie pojedynczy nabywca komputerów i szacuje się, iż decyzja ta odegrała istotną rolę w późniejszym stosowaniu w większości sprzętu IT wprowadzanego na rynek wymagań standardu Energy Star. Korzyści ekologiczne płynące z wdrożenia przez administrację federalną Energy Star wyliczono na 200 miliardów kWh energii elektrycznej zaoszczędzonej od roku 1995, co stanowi równowartość 22 milionów ton CO₂ ⁽²⁾.

⁽²⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.energystar.gov/>

Drugi typ etykiet polega na klasyfikowaniu produktów lub usług według ich osiągnięć ekologicznych związanych z danym zagadnieniem. Przykłady drugiego typu etykiet obejmują etykiety EU Energy (unijną etykietę energii), która szereguje sprzęt AGD według sprawności energetycznej, gdzie „A*” odpowiada najwyższej sprawności, a „G” najmniejszej.

Etykiety pojedynczej serii mogą być bardzo przydatne, jeśli stosuje się podejście „krok po kroku” w celu wprowadzenia kryteriów ekologicznych do zamówień publicznych ze względu na to, iż pozwalają one na stopniową poprawę. Posługiwanie się standardami energosprawności stanowiłoby doskonały pierwszy krok w kierunku szerszego programu zamówień ekologicznych. Różne stopnie sprawności pozwalają na łatwe podjęcie decyzji o tym, jak daleko się posunąć w zakresie osiągnięcia danego celu.

⁽¹⁾ http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/index_en.htm

Etykiety prywatne

Poza głównymi etykietami publicznymi funkcjonuje także wiele etykiet prywatnych, nadzorowanych przez organizacje pozarządowe, grupy przemysłowe lub zespół różnych osób podejmujących decyzje. Obejmują one etykiety związane z programami certyfikacji leśnej (patrz rozdział 3.4.5.), takie jak ang. FSC (Rada Zarządzania Gospodarką Leśną) ⁽¹⁾ lub programy ang. PEFC (Paneuropejska Certyfikacja Leśna) ⁽²⁾, etykiety gwarantujące naturalne pochodzenie produktu, takie jak program ang. IFOAM ⁽³⁾, lub etykiety dotyczące różnorodnych kryteriów, takie jak szwedzka etykieta „Bra miljöval” ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.fsc.org/>

⁽²⁾ Więcej informacji: <http://www.pefc.org/internet/html/>

⁽³⁾ Więcej informacji: <http://www.ifoam.org>

⁽⁴⁾ <http://www.snf.se/bmw/english.cfm>

W zależności od dostępności oraz sposobu, w jaki się przyznaje, programy przyznawania etykiet mogą, lecz nie muszą być dostosowane do wskazówek dotyczących etykiet ekologicznych dla celów zamówień publicznych, jak podano powyżej.

3.4. Zakup określonych materiałów oraz uwzględnienie metod produkcji oraz przetwarzania

To, z czego oraz w jaki sposób wytwarzany jest dany produkt, może stanowić istotną składową jego wpływu na środowisko. Zgodnie z postanowieniami dyrektyw 2004/17/WE oraz 2004/18/WE metody produkcyjne mogą w wyraźny sposób zostać uwzględnione podczas określania specyfikacji technicznych ⁽⁵⁾, jednakże jest to również możliwe zgodnie z postanowieniami poprzednich przepisów.

3.4.1. Zakup określonych materiałów

Instytucja kontraktująca ma prawo domagania się, aby kupowany produkt wytworzony został z określonego materiału, pod warunkiem iż jest to zgodne z zasadami Traktatu odnośnie do zakazu dyskryminacji oraz wolnego przepływu towarów i usług.

Można także wskazać wachlarz materiałów preferowanych lub ewentualnie podać informację, że żaden z materiałów lub substancji chemicznych nie może być szkodliwy dla środowiska. Powszechnie stosowanym podejściem dla celów ekologicznych zamówień produktów czyszczących, przykładowo, jest przekazanie przez instytucję kontraktującą listy zawierającej niebezpieczne substancje szkodliwe dla środowiska lub zdrowia publicznego (opracowanej na podstawie obiektywnej oceny ryzyka), obecności których nie życzy sobie ona w danym produkcie.

Prawo określenia materiałów lub składników produktu obejmuje także prawo postawienia wymogu minimalnego procentowego udziału ponownie przetworzonego lub ponownie używanego składnika, tam gdzie jest to możliwe.

⁽⁵⁾ Załącznik VI do dyrektywy 2004/18/WE oraz załącznik XXI do dyrektywy 2004/17/WE.

Zasady ekologicznych zamówień w Göteborgu ⁽¹⁾ oraz Londynie ⁽²⁾

Polegają one na dokonaniu wyboru produktów, które niszczą środowisko w jak najmniejszym stopniu, zarówno podczas ich produkcji, jak i późniejszego użytkowania. Należy uwzględnić cały proces od produkcji, poprzez konsumpcję, aż po końcowe usunięcie.

- Wybranie produktów, które nie są szkodliwe dla konsumentów lub użytkowników (biorąc pod uwagę środowisko pracy pracowników).
- Wybranie produktów, które ulegają biologicznej degradacji lub można je ponownie wykorzystać.
- Wybranie produktów, które nie zużywają energii lub zasobów naturalnych bez potrzeby w trakcie ich produkcji lub późniejszego użytkowania.

Burmistrz Londynu wprowadził regulamin zamówień ekologicznych, pod którymi podpisały się zarówno firmy, jak i nabywcy publiczni, zobowiązując się do dokonywania zakupów towarów zawierających ponownie przetworzone materiały, tam gdzie jest to możliwe.

⁽¹⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www3.iclei.org/egpis/egpc-056.html>

⁽²⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.lecf.org.uk/procurement/index.htm>

3.4.2. Metody przetwarzania oraz produkcji

Jak wcześniej wspomniano, dyrektywy 2004/17/WE, 2004/18/WE oraz wcześniejsze dyrektywy pozwalają na włączenie wymagań dotyczących metod produkcji do specyfikacji dla celów zamówień ekologicznych.

Jednakże, ze względu na to, że wszystkie specyfikacje techniczne muszą być związane z przedmiotem umowy, można zawrzeć w nich tylko takie wymagania, które są związane ze sposobem wytwarzania danego produktu oraz mają wpływ na jego charakterystykę, przy czym niekoniecznie musi być to widoczne.

Przykładowo można domagać się, aby energia elektryczna produkowana była z odnawialnych źródeł energii (więcej szczegółów w następnym paragrafie), chociaż ekologiczna energia elektryczna nie różni się od energii wyprodukowanej z konwencjonalnych źródeł, a oświetlenie działa w dokładnie ten sam sposób. Jednakże charakter oraz wartość produktu końcowego uległy modyfikacji przez zastosowaną metodę przetwarzania oraz produkcji. Na przykład energia elektryczna pochodząca z odnawialnych źródeł w zasadzie będzie droższa, ale czystsza w porównaniu z energią pochodzącą z konwencjonalnych źródeł.

Podsumowując, można włączyć wszystkie wymagania, które mają związek z przedmiotem umowy. Z drugiej strony nie wolno narzucać wymagań ekologicznych w kwestiach, które nie są związane z danym produktem.

Dobrym przykładem wymogu, który jest nie do przyjęcia, mogłoby być, w przypadku zakupu mebli, domaganie się, aby producent stosował papier pochodzący z ponownego przetworzenia w swoich biurach.

© Wgłębny Europejski

3.4.3. Przypadek odnawialnej energii

W dyrektywie 2001/77/WE w sprawie promocji energii elektrycznej produkowanej z odnawialnych źródeł energii podano definicję odnawialnych źródeł energii oraz energii wytwarzanej z takich źródeł ⁽¹⁾.

Ze względu na fakt, iż energia elektryczna pochodząca z odnawialnych źródeł energii fizycznie nie różni się niczym od energii wytwarzanej ze źródeł konwencjonalnych, metoda dowodowa stanowi kwestię zasadniczą przy zapewnieniu, iż instytucja publiczna dokonała opłacalnego zakupu (łącznie z korzyściami ekologicznymi). Postanowienia dyrektywy 2001/77/WE wymagają od państw członkowskich zapewnienia, iż pochodzenie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii może zostać zagwarantowane zgodnie z obiektywnymi, przejrzystymi oraz niedyskryminującymi kryteriami, nie później niż do dnia 27 października 2003 r. W związku z tym państwa członkowskie mają obowiązek zapewnienia, iż gwarancja pochodzenia ekologicznej energii elektrycznej wydawana będzie na każde żądanie.

⁽¹⁾ Zobacz definicje w artykule 2 dyrektywy 2001/77/WE, (a): „Odnawialne źródła energii oznaczają odnawialne, niekopalne źródła energii (wiatr, słońce, energię geotermalną, pochodzącą z fal, przyływu, wodną, biomasy, paliwa pochodzącego z wysypisk, paliwa pochodzącego z obróbki odpadów oraz biogazów)”; według (c): „Energia elektryczna wytwarzana z odnawialnych źródeł energii oznacza energię elektryczną wytworzoną przez zakłady wykorzystujące wyłącznie odnawialne źródła energii, a także tę część energii wytworzonej z odnawialnych źródeł energii w zakładach hybrydowych, które również wykorzystują konwencjonalne źródła energii”.

© Wgłębny Europejski

Zakup energii elektrycznej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii przez brytyjskie oraz holenderskie władze lokalne

Na początku roku 2002 Uniwersytet Hallam w Sheffield w Zjednoczonym Królestwie postanowił pokryć 5% swojego zapotrzebowania na energię elektryczną ekologiczną energią i przyznał kontrakt ekologicznemu dostawcy energii. Ten 5-procentowy zakup energii z całego zapotrzebowania pozwolił uczelni na obniżenie emisji dwutlenku węgla o około 1,5 do 2% rocznie. Dalsze środki mające na celu zwiększenie efektywności energetycznej pozwolą na zwiększenie powyższej cyfry do 3%, co stanowi cel uniwersytetu w skali roku ⁽²⁾.

Oświetlenie prawie wszystkich budynków publicznych oraz ulic w południowo-wschodniej Brabancji w Niderlandach zasilane jest ekologiczną energią elektryczną. W marcu 2002 r. 21 okręgów samorządowych w regionie współpracy Eindhoven podpisało umowę na dostawy ekologicznej energii elektrycznej pokrywającą 75% ich potrzeb, co stanowi około 29 milionów kWh. Okręgi te połączyły się w celu uzyskania lepszej ceny od spółki świadczącej usługi publiczne. Poza korzyścią związaną z poprawą stanu środowiska, wynegocjowana umowa przyniosła także oszczędności w kwocie 620 000 euro w porównaniu z poprzednimi umowami.

⁽²⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www3.iclei.org/egpis/egpc-059.html>

© Photo Disc

3.4.4. Żywność ekologiczna pochodząca z gospodarstw rolnych stosujących metody naturalne

Produkcja żywności ekologicznej jest procesem specjalistycznym.

Jeśli dany produkt ma zostać wprowadzony na rynek UE jako produkt ekologiczny, musi on spełnić określone wymogi oraz uzyskać certyfikat od odpowiedniego organu inspekcyjnego. Powyższe wymogi przedstawione zostały w rozporządzeniu Rady 2092/91 w sprawie produkcji artykułów rolnych ⁽¹⁾.

Instytucja kontraktująca ma prawo zastrzyć wymogi zawarte w specyfikacjach technicznych nawet tak, że będą one surowsze niż te przedstawione w rozporządzeniu Rady 2092/91. Można wprowadzić wymóg polegający na tym, że w umowie na obsługę stołówek przewiduje się określoną procentowo ilość żywności ekologicznej bądź też produktów wytworzonych w oparciu o naturalne metody produkcji.

I na koniec, oczywiste jest, że instytucje publiczne mogą zmniejszyć wpływ na środowisko poprzez realizację zakupów sezonowo, tj. zaopatrywanie swoich stołówek wyłącznie w te rodzaje owoców i warzyw, na które jest sezon w danym czasie i na ich obszarze.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2092/91 z dnia 24 czerwca 1991 r. w sprawie produkcji ekologicznej produktów rolnych oraz znakowania produktów rolnych i środków spożywczych Dz. U. L 198, 22.7.1991.

Żywność ekologiczna w stołówkach szkolnych we Włoszech oraz w szpitalach w Wiedniu

We Włoszech mamy ponad 300 przykładów ekologicznych stołówek szkolnych – w niektórych z nich używa się wyłącznie żywności oraz warzyw ekologicznych, a pozostałe oferują pełne posiłki oparte w 80%, 90% lub nawet w 100% na składnikach naturalnych. Miasto Ferrara w północnych Włoszech w sposób zorganizowany podeszło do kwestii szerszego korzystania z żywności ekologicznej. Rozpoczęto w roku 1994 od zlecenia wykonania studium wykonalności, a następnie opracowano listę produktów żywnościowych, których można byłoby używać bez znaczącego zwiększenia kosztów. W 2003 roku 50% żywności oferowanej w stołówkach publicznych to produkty ekologiczne, w żłobkach ich udział wzrósł do 80% ⁽²⁾.

Podobne podejście zastosowano w Wiedniu, gdzie skoncentrowano się na takich produktach żywnościowych, które są łatwo dostępne z produkcji ekologicznej bez problemów z zaopatrzeniem. Produkty te obecnie obejmują: produkty zbożowe, mleczne, owoce oraz warzywa (odpowiednie dla sezonu) oraz mięso. Żywność ekologiczną oferują szpitale, domy opieki, szkoły oraz przedszkola. Udział produktów ekologicznych zróżnicowany jest w zależności od rodzaju instytucji, np. 30% w przedszkolach z planem zakładającym wzrost udziału do 50% w ciągu kolejnych dwóch lat ⁽³⁾.

⁽²⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.comune.fe.it>

⁽³⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.oekokauf.wien.at>

3.4.5. Kwestia zrównoważonego ekologicznie oraz zgodnego z prawem wyrębu lasu

W ostatnim czasie uwaga opinii publicznej oraz mediów została skierowana na kwestię lasów ⁽⁴⁾, a w szczególności drewna z lasów tropikalnych oraz innych długowiecznych lasów.

⁽⁴⁾ Drewno obejmuje na przykład okrągłe bale, drzewo ścięte piłą, elementy konstrukcji drewnianych oraz drewniane meble.

Drewno pochodzące z wyrębu „niezagrażającego równowadze ekologicznej” oraz „zgodnego z prawem” to skomplikowane pojęcia, trudne do zdefiniowania. Zasadniczo przyjmuje się, że zrównoważone zarządzanie lasami to zarządzanie mające na celu, między innymi, zachowanie bioróżnorodności, produktywności oraz witalności, a także uwzględniające aspekty społeczne, takie jak dobro pracowników oraz interesy miejscowej ludności lub ludności zależnej od zasobów lasu. Tak więc terminy „niezagrażający równowadze ekologicznej” oraz „zgodny z prawem” odnoszą się do warunków społecznych, środowiskowych, a także ekonomicznych.

Większość przemysłu drzewnego UE zlokalizowana jest w państwach, w których obowiązuje skuteczne prawo dotyczące lasów; jednakże nielegalny wyręb stanowi poważny problem w niektórych krajach oraz regionach, z których UE importuje produkty leśne. Sytuacja ta przyczyniła się do poczynienia przez kraje oraz organizacje międzynarodowe wysiłków mających na celu zapobieżenie zagrażającemu środowisku oraz nielegalnemu wyrębowi lasów poprzez podjęcie licznych działań, włączając w to procedury zamówień publicznych. Naprawdę instytucje publiczne to poważny nabywca wyrobów z drewna, w szczególności produktów budowlanych oraz mebli, stąd instytucje te mogą mieć znaczący wpływ na zmniejszenie zapotrzebowania na drewno pochodzące z nielegalnego wyrębu.

W opracowywanych specyfikacjach technicznych można określić wymogi ekologiczne dla drewna, jakie powinno być zakupione. Wiele rządów, instytucji sponsorowanych przez przemysł, a także organizacji ustaliło szczegółowe standardy oraz programy certyfikacyjne, wraz ze specyfikacjami technicznymi, mającymi na celu promowanie zrównoważonego zarządzania zasobami leśnymi.

Programy certyfikacyjne dotyczące zasobów leśnych, takie jak ang. FSC (Forestry Stewardship Council – Rada Zarządzania Gospodarką Leśną) lub ang. PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes – Program Realizacji Planów Certyfikacji Leśnej), obejmują kryteria dotyczące aspektów równowagi ekologicznej w zakresie wyrębu lasów. Można posłużyć się tymi kryteriami w specyfikacjach technicznych w celu dokładnego określenia, co z ekologicznego punktu widzenia oznacza termin drewno pochodzące z wyrębu niezagrażającego równowadze ekologicznej, jednakże bez wymogu zgodności z jakimś określonym programem/planem certyfikacji leśnej.

Parę przydatnych specyfikacji technicznych dla celów zakupu drewna

Na przykład w specyfikacjach technicznych w umowie, która spełnia warunki zachowania równowagi ekologicznej, można zastosować następujące kryteria:

- zapewnienie, że wielkość wyrębu lasu nie przekracza poziomu, który może zapewnić jego trwałe istnienie,
- stosowanie przyjaznych środowisku niechemicznych metod zwalczania szkodników oraz unikanie stosowania chemicznych pestycydów.

Tak jak w przypadku wszystkich specyfikacji technicznych, można ująć jedynie takie wymagania, które wiążą się z przedmiotem zamówienia. Nie można więc włączyć do planu wymagań, które na przykład dotyczą ochrony ludności zależnej od zasobów leśnych.

Jednakże instytucja dokonująca zakupu może wskazać w zawiadomieniu o przetargu lub dokumentacji przetargowej, że program/plan certyfikacji leśnej zostanie zaakceptowany jako udokumentowanie spełnienia powyższych wymogów. Oczywiście należy zaakceptować także i inne równoważne dowody.

Biorąc pod uwagę fakt, iż tego typu programy/plany często uwzględniają również inne wymogi dotyczące legalności wyrębu, niezwiązane z danym przetargiem, promowanie takich programów pośrednio przyczyni się również do zwiększenia szans, że drewno pochodzić będzie z legalnego wyrębu.

Rozdział 4

Wybór dostawców, usługodawców lub wykonawców

Podsumowanie

- Dopuszczalne jest wyłączenie firm, które postępowały niezgodnie z prawem dotyczącym ochrony środowiska bądź regulacjami, jeśli ma to wpływ na sposób prowadzenia przez nie działalności.
- Jeśli chodzi o kryterium możliwości technicznych, to wcześniejsze doświadczenia firmy oraz kwalifikacje zawodowe jej pracowników stanowią dobre podstawy dla włączenia kwestii proekologicznych.
- W celu sprawdzenia, czy oferenci są w stanie działać zgodnie ze standardami zarządzania ochroną środowiska przypisanymi do danego zamówienia, strona kontraktująca może zwrócić się do nich z prośbą o przedstawienie ich możliwości technicznych w tym względzie.
- Systemy ekozarządzania, takie jak EMAS, mogą stanowić potwierdzenie powyższych możliwości technicznych (nie jako jedyne).
- Wprowadzenie wymogu zgodności z wybranym systemem ekozarządzania jest niedozwolone.

© Wspólny Europejski

4.1. Wstęp

Kryteria wyboru skupiają się na możliwościach firmy w zakresie realizacji zamówienia, do przetargu o które przystąpiła. W niniejszym rozdziale omówiono, w jaki sposób skorzystać z możliwości dostępnych w ramach dyrektyw dotyczących zamówień publicznych w celu zastosowania kryteriów przyjaznych dla środowiska na etapie dokonywania wyboru. Po kolei przyjrzymy się różnym kategoriom kryteriów wyboru, tj. kryterium wyłączenia, kryterium możliwości finansowych oraz kryteriom technicznym. Specjalną uwagę poświęcono temu, w jaki sposób oferenci mogą wdrożyć Wspólnotowy System Ekozarządzania i Audytu (EMAS).

4.2. Kryteria wyłączenia

Kryteria wyłączenia dotyczą okoliczności, w jakich może znaleźć się dana firma, a które zazwyczaj powodują, iż instytucja kontraktująca nie zawrze z nią żadnej transakcji ⁽¹⁾.

Przypadki, w jakich instytucja kontraktująca **może** dokonać wyłączenia oferenta, wymienione zostały w dyrektywach regulujących kwestie zamówień publicznych. W niektórych szczególnie poważnych przypadkach kryminalnych może być nawet zobowiązana do wyłączenia tego typu oferentów ⁽²⁾.

Biorąc pod uwagę profesjonalizm działań prowadzonych przez przedsiębiorstwo, można powołać się na dwa przepisy dotyczące kryteriów wyłączenia firm działających na szkodę środowiska, tj. w przypadku gdy podmiot gospodarczy skazany został na mocy ostatecznego orzeczenia w związku ze sposobem prowadzenia przez niego działalności lub uznany został winnym poważnego naruszenia zasad zawodowych/prowadzenia działalności ⁽³⁾.

Z tego względu, zgodnie z dyrektywami 2004/17/WE oraz 2004/18/WE dotyczącymi zamówień publicznych, przyjmuje się, iż jeśli prawo danego kraju zawiera przepisy skutkujące powyższymi

⁽¹⁾ Na przykład, jeśli firma:
— zbankrutowała lub została zamknięta,
— dopuściła się poważnego naruszenia zasad prowadzenia działalności/zasad zawodowych,
— nie zapłaciła podatków lub składek na ubezpieczenie społeczne.

⁽²⁾ Patrz: artykuł 54 dyrektywy 2004/17/WE oraz artykuł 45 dyrektywy 2004/18/WE.

⁽³⁾ Artykuł 45 dyrektywy 2004/18/WE oraz artykuły 53 oraz 54 dyrektywy 2004/17/WE.

© Wydawnictwo Europejskie

działaniami, postępowanie prowadzone w związku z nieprzestrzeganiem przepisów ochrony środowiska, które stanowiło przedmiot ostatecznego wyroku lub decyzji wywołującej ten sam skutek, może być uznane za wykroczenie dotyczące czynności prowadzonych w ramach zakresu działania danego podmiotu gospodarczego lub poważne naruszenie stanowiące podstawę wyłączenia takiej strony z ubiegania się o kontrakt.

Wyłączenie z przetargów za wielokrotne naruszenie przepisów dotyczących ochrony środowiska

Przykładowo, w oparciu o dyrektywy 2004/17/WE oraz 2004/18/WE dotyczące zamówień publicznych, firma zajmująca się wywozem śmieci, która wielokrotnie naruszyła przepisy dotyczące ochrony środowiska w ramach prawa administracyjnego, za co nałożone zostały na nią kary administracyjne, może zostać wyłączona w oparciu o poważne naruszenie zasad działalności zawodowej.

4.3. Możliwości techniczne

4.3.1. Ogólne kryteria ekologicznych możliwości technicznych

Dyrektywy dotyczące zamówień przedstawiają wyczerpującą listę kryteriów wyboru, które może zastosować instytucja kontraktująca w celu sprawdzenia możliwości technicznych oferentów, aby

byli w stanie zrealizować umowę będącą przedmiotem przetargu ⁽¹⁾.

Zlecenia, co do których może mieć w sposób szczególny zastosowanie kryterium technicznych kompetencji ochrony środowiska, dotyczą umów na wywóz śmieci/odpadów, umów budowlanych, zarządzania budynkiem lub umów o wykonanie renowacji, usług transportowych.

Techniczne możliwości w zakresie ochrony środowiska mogą dotyczyć umiejętności zminimalizowania wytwarzania odpadów, unikania rozlania produktów szkodliwych, zmniejszenia kosztów paliwa, minimalizowania zakłóceń siedlisk natury. W praktyce należy postawić następujące pytania:

- Czy przedsiębiorstwo przystępujące do przetargu zatrudnia lub ma dostęp do pracowników technicznych, którzy posiadają odpowiednią wiedzę oraz doświadczenie pozwalające na rozwiązywanie kwestii ochrony środowiska związanych z daną umową?
- Czy przedsiębiorstwo przystępujące do przetargu posiada lub ma dostęp do niezbędnego sprzętu technicznego mającego na celu zapewnienie ochrony środowiska?
- Czy przedsiębiorstwo przystępujące do przetargu posiada odpowiednie zaplecze badawczo-techniczne pozwalające na odniesienie się do aspektów ekologicznych?

W ramach kryteriów dotyczących możliwości technicznych użytecznym instrumentem zespalałym kryteria ekologiczne jest **dokumentacja dotycząca zrealizowanych umów**. W przypadku gdy umowa,

⁽¹⁾ Artykuł 48 dyrektywy 2004/18/WE oraz artykuły 53 oraz 54 dyrektywy 2004/17/WE.

na którą organizowany jest przetarg, ma charakter ekologiczny, można wykorzystać niniejsze kryterium, aby spytać o wcześniejsze doświadczenia firm związane z tego typu umowami. W trakcie gromadzenia powyższych danych należy jasno określić, jaki rodzaj informacji związany jest z umową (zamówieniem) oraz w jaki sposób firma powinna udokumentować swoje doświadczenie.

W pozostałych przypadkach aspekty ekologiczne można włączyć w zakres wymogów dotyczących **wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych**. Wymogi te są niezmiernie istotne przy umowach, gdzie realizacja celów ochrony środowiska może być osiągnięta wyłącznie poprzez odpowiednie przeszkolenie pracowników.

Upewnienie się co do tego, czy sposób działania spółek budowlanych jest przyjazny środowisku

Przykładowo, jeśli instytucja kontraktująca chce upewnić się, czy nowy budynek dla celów publicznych budowany jest zgodnie z wysokimi standardami w kontekście ekologicznym, warto byłoby poprosić architektów przystępujących do przetargu o przedstawienie dokumentacji potwierdzającej, że wcześniej zdobyli doświadczenie w zakresie projektowania budynków o wysokiej jakości ekologicznej.

Podobnie w przypadku, gdy budynek komunalny ma zostać wzniesiony na terenie, na którym sprawa ochrony środowiska stanowi drażliwą kwestię, instytucja kontraktująca może poprosić o udowodnienie przez oferenta, iż ten posiada wcześniejsze doświadczenie w zakresie prowadzenia prac budowlanych w takich właśnie warunkach.

Upewnienie się co do kompetencji zawodowych osób usuwających azbest

Nadal można spotkać izolacje z azbestu w wielu budynkach na obszarze Europy. W trakcie realizacji prac remontowych w takich budynkach bardzo ważne jest, aby odpowiednio wykwalifikowani wykonawcy dokonywali w sposób bezpieczny usunięcia elementów azbestowych. W niektórych krajach członkowskich wykonawcy specjalizujący się w tego typu pracach muszą uzyskać licencję, co pozwala na udowodnienie przez nich posiadania odpowiednich kwalifikacji. Włączenie do kryteriów wyboru wymogu posiadania przez wykonawców odpowiedniego doświadczenia w tego typu pracach, potwierdzonego posiadaniem licencji wydanej przez odpowiednie władze lub równoważnego dowodu stwierdzającego umiejętności techniczne, stanowi istotny element pozwalający na zminimalizowanie ryzyka dla zdrowia, zachowanie bezpieczeństwa oraz ochrony środowiska, związanego z realizacją takich prac.

4.3.2. Systemy ekozarządzania

Każda organizacja (czy to rządowa, czy przedsiębiorstwo), która chce poprawić swoje całokształt funkcjonowanie pod względem ochrony środowiska, może podjąć decyzję o przystąpieniu do systemu ekozarządzania.

W Unii Europejskiej zastosowanie mają dwa główne systemy ekozarządzania. Są to System Ekozarządzania i Audytu (ang. EMAS) ⁽¹⁾ oraz Europejski/Międzynarodowy Standard dotyczący Systemów Zarządzania Środowiskowego (EN/ISO 14001) ⁽²⁾. Do Systemu EMAS przystąpić mogą organizacje z siedzibą na obszarze UE lub Europejskim Obszarze Ekonomicznym, podczas gdy system ISO przeznaczony jest dla organizacji na całym świecie. W Europie istnieje około 13 500 organizacji i miejsc z certyfikatami ISO 14001 oraz około 4000, które przystąpiły do EMAS.

Systemy ekozarządzania to narzędzia organizacyjne, których celem jest poprawa całokształtów działań ekologicznych zaangażowanych w nie organizacji. Dzięki nim organizacje uzyskują pełny obraz tego, jaki wpływ wywierają na środowisko; pozwalają one skoncentrować się na tych działaniach, które są istotne, i dobrze nimi zarządzać poprzez stałe ulepszanie działań związanych z ochroną środowiska. Obszarem wymagającym poprawy mogą być: wykorzystanie naturalnych zasobów, takich jak woda czy energia, szkolenia oraz akcje informacyjne dla pracowników, stosowanie metod produkcyjnych przyjaznych środowisku, dokonywanie zakupów ekologicznych materiałów biurowych, produkcja ekologicznych wyrobów itp.

© Wspólny Europejski

4.3.3. Wykorzystanie systemów ekozarządzania dla celów zamówień publicznych

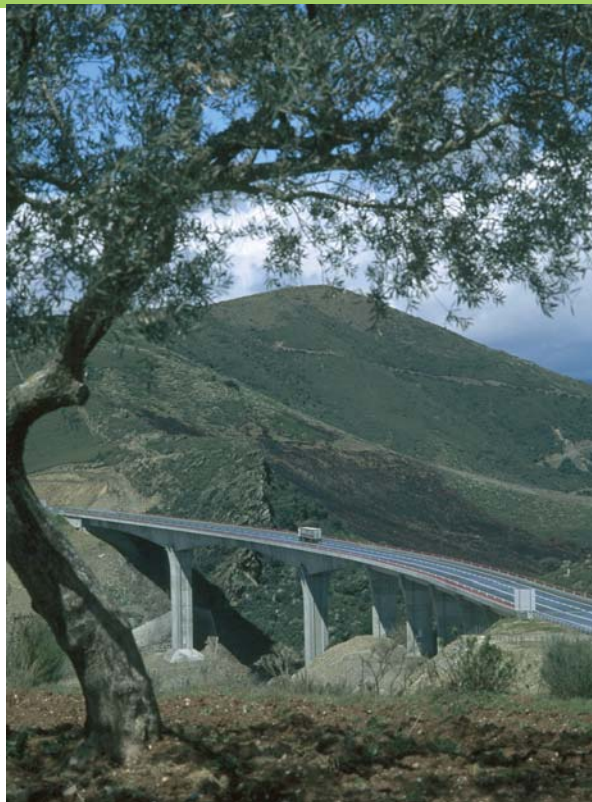
Dyrektywy 2004/17/WE oraz 2004/18/WE dotyczące zamówień publicznych umożliwiają instytucjom kontraktującym, w „stosownych przypadkach”, postawienie oferentom wymogu wykazania ich możliwości technicznych dla celów realizacji umowy, tak aby zastosowane zostały określone działania w zakresie ekozarządzania przy wykonywaniu umów na prace publiczne oraz usługi ⁽³⁾.

Termin „stosowne przypadki” należy rozumieć jako umowy, których realizacja mogłaby stanowić zagrożenie dla środowiska, stąd podejmowanie działań w zakresie ochrony środowiska w trakcie ich wykonania. Oczywiście działania te bezpośrednio wiążą się z realizacją umowy.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 761/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 marca 2001 r. dopuszczające dobrowolny udział organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

⁽²⁾ Europejski/Międzynarodowy Standard EN/ISO 14001:1996 odnośnie do systemów zarządzania ochroną środowiska.

⁽³⁾ Zgodnie z art. 48 paragraf 2 (f) dyrektywy 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi „w odniesieniu do zamówień publicznych na roboty budowlane oraz zamówień publicznych na usługi oraz wyłącznie w stosownych przypadkach, wskazanie środków zarządzania środowiskiem, które wykonawca będzie mógł zastosować podczas realizacji zamówień”, może zostać zastosowane przez instytucję kontraktującą jako kryterium wyboru.

© Wspólny Europejski

Budowa mostu na obszarze podlegającym ochronie

Przykładem specjalnych działań w zakresie ekzarządzania mogłaby być umowa na budowę mostu na obszarze podlegającym ochronie, stąd wymóg zastosowania serii specjalnych działań dotyczących ekzarządzania mających na celu zapewnienie efektywnej ochrony fauny i flory danego obszaru podczas prac budowlanych.

Niedozwolone jest stawianie wymogu spełnienia kryteriów wyboru, które nie są związane z przedmiotem umowy. Z tego względu środki zarządzania nie muszą zostać ustanowione w momencie przystępowania do przetargu o daną umowę ani też nie ma potrzeby ich kontynuowania po zakończeniu umowy, ponieważ nie traktuje się tej kwestii jako związanej z umową.

Dyrektywy 2004/17/WE oraz 2004/18/WE wyraźnie mówią o tym, że certyfikaty EMAS mogą służyć (jeśli tego dotyczą) jako dowód posiadania przez przedsiębiorstwa odpowiednich możliwości technicznych niezbędnych w celu zastosowania powyższych działań w zakresie zarządzania środowiskowego. Oczywiście instytucje kontraktujące obowiązane są także do uznawania równoważnych certyfikatów wydanych przez instytucje stosujące przepisy Wspólnotowe lub inne odnośne normy europejskie lub międzynarodowe związane z certyfikacją i oparte o odpowiednie europejskie lub międzynarodowe normy ekzarządzania. Powinny one także uznać wszelkie inne dowody przedstawione przez firmę, a świadczące o dysponowaniu przez nią wspomnianymi możliwościami technicznymi.

Oznacza to, iż instytucje kontraktujące w żadnym przypadku nie mogą wymagać od spółek posiadania rejestracji EMAS lub spełniania (w pełnym zakresie) wszystkich wymogów związanych z dokonaniem rejestracji EMAS.

I na koniec, należy zwrócić uwagę na fakt, iż posługiwanie się rejestracją EMAS nie ogranicza się do przedstawienia dowodu posiadania możliwości technicznych pozwalających na zastosowanie ekzarządzania. W przypadku gdy instytucja kontraktująca postawi inne ekologiczne kryteria wyboru wymienione w 4.3.1. (na przykład wymogi związane z posiadaniem sprzętu technicznego lub przeszkolonego personelu), rejestracja EMAS może również, jeśli zawiera informacje dotyczące poszczególnych wymogów, posłużyć za tego typu dowód.

Rozdział 5

Przyznanie zamówienia/umowy

Podsumowanie

- Możliwe jest zastosowanie ekologicznych kryteriów oceny, pod warunkiem że kryteria te:
 - powiązane są z przedmiotem umowy,
 - nie dają instytucji kontraktującej nieograniczonej wolności wyboru,
 - wyraźnie opisane zostały w ogłoszeniu o przetargu oraz dokumentacji przetargowej,
 - zgodne są z fundamentalnymi zasadami prawa Unii Europejskiej.
- Przyjęcie podejścia opartego o „koszty cyklu życia” daje obraz faktycznych kosztów zamówienia. Zastosowanie niniejszego podejścia przy opracowywaniu kryteriów wyboru przedmiotu zamówienia przyczyni się zarówno do poprawy stanu środowiska, jak i pozycji finansowej.
- Kryteria całkowitego kosztu przejęcia praw własności oraz zminimalizowanego kosztu cyklu życia (ang. LCC) szeroko stosowane są przez wiele działów dokonujących zamówień, zarówno w instytucjach prywatnych, jak i publicznych. Tak więc łatwo dostępna jest analiza LCC oraz wytyczne, które mogą ułatwić opracowanie specyfikacji określających wymogi w trakcie procesu przetargowego oraz przy zawieraniu umów ⁽¹⁾.

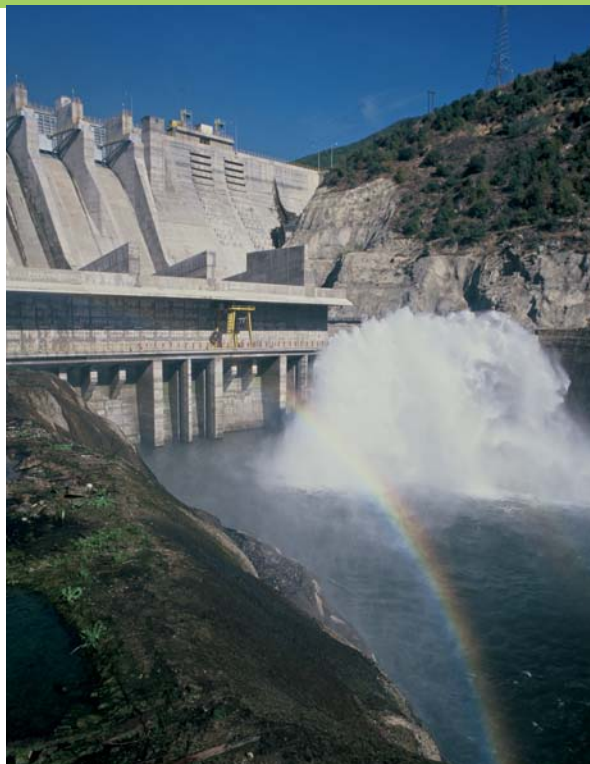
5.1. Ogólne zasady przyznawania zamówienia/umowy

5.1.1. Kryteria oceny

Przyznanie umowy stanowi ostatni etap procedury zamówień. Na tym etapie instytucja kontraktująca ocenia jakość ofert oraz porównuje ceny.

Podczas dokonywania oceny jakości złożonych ofert korzystamy z wcześniej ustalonych kryteriów oceny, wcześniej opublikowanych, w celu podjęcia decyzji, która z przedstawionych ofert jest najlepsza.

⁽¹⁾ Czasami wprowadza się rozróżnienie pomiędzy „kosztami całego okresu użytkowania (cyklu życia)” lub „całkowitymi kosztami posiadania praw własności” oraz „kosztem cyklu życia (okresu używania)”, gdzie ten ostatni termin stanowi do pewnego stopnia bardziej wąskie pojęcie ze względu na to, iż nie zawsze obejmuje koszty związane z zakończeniem użytkowania oraz wywozem odpadów. Tylko od instytucji kontraktującej zależy, który z powyższych terminów stosuje, uznając, iż jest on najbardziej odpowiedni w zależności od danego przypadku (na przykład w oparciu o dostępne informacje).

© Wspólny Europejski

Zgodnie z postanowieniami dyrektyw dotyczącymi zamówień publicznych mamy do dyspozycji dwie możliwości. Można porównać oferty w oparciu wyłącznie o najniższe ceny lub dokonać oceny danej umowy w porównaniu z „najbardziej korzystną z ekonomicznego punktu widzenia” przedstawioną ofertą, co oznacza, iż pozostałe kryteria oceny zostaną również wzięte pod uwagę łącznie z ceną.

Ze względu na to, iż kryterium „najbardziej korzystnej z ekonomicznego punktu widzenia oferty” zawsze obejmuje dwa lub więcej podkryteriów, mogą one również dotyczyć kryteriów o charakterze ekologicznym. W istocie lista wzajemnie niewykluczających się przykładów przedstawiona w dyrektywach pozwala instytucjom kontraktującym na określenie najbardziej korzystnej oferty z ekonomicznego punktu widzenia, biorąc pod uwagę: jakość, cenę, wartość techniczną, estetykę oraz funkcjonalność, cechy ekologiczne, koszty użytkowania, opłacalność, serwis posprzedażny oraz pomoc techniczną, datę dostawy, termin dostaw oraz okres zakończenia.

Ze względu na fakt, iż najlepsza oferta zostanie wybrana w oparciu o kilka różnych podkryteriów, można zastosować kilka technik w celu porównania oraz nadania odpowiednich wag różnym podkryteriom. Techniki te obejmują porównanie

© Wspólny Europejski

elementów rekompensujących wyższe koszty utrzymania oraz system korzyści lub ich braku (macierz ocen). Na instytucji kontraktującej spoczywa obowiązek określenia oraz publikacji kryteriów oceny przedmiotu zamówienia oraz odpowiednie nadanie ważności poszczególnym kryteriom. Należy zapewnić odpowiedni czas, aby umożliwić oferentom zapoznanie się z tymi kryteriami i uwzględnienie ich w przygotowywanych ofertach.

Różne kryteria, w oparciu o które dokonany zostanie wybór najbardziej korzystnej z ekonomicznego punktu widzenia oferty, muszą zostać sformułowane w taki sposób, że:

- będą one miały związek z przedmiotem umowy, w oparciu o którą zrealizowany zostanie zakup (jak opisano w specyfikacjach technicznych),
- pozwalać będą na całościową ocenę ofert w oparciu o kryteria ekonomiczne oraz jakościowe w celu dokonania wyboru ofert, które są najbardziej opłacalne ⁽¹⁾.

W praktyce oznacza to, iż nie jest konieczne, aby każde indywidualne kryterium stanowiło o korzyści ekonomicznej dla strony kontraktującej, lecz aby kryteria oceny wzięte wszystkie razem (tj. kryteria ekonomiczne oraz ekologiczne) umożliwiły zdefiniowanie najbardziej korzystnej oferty.

5.1.2. Powiązanie kryteriów oceny ze specyfikacjami technicznymi

Może istnieć powiązanie pomiędzy wymogami zawartymi w specyfikacjach technicznych oraz kryteriami oceny. Specyfikacje techniczne określają wymagany poziom osiągnięć, jaki musi zostać spełniony. Jednakże instytucja kontraktująca może zdecydować o tym, że każdy produkt/usługa/praca o osiągnięciach przewyższających minimalny próg uzyska dodatkowe punkty, które mogą zostać przyznane na etapie oceny. Z tego względu powinno być możliwe przełożenie wszystkich specyfikacji technicznych na kryteria oceny.

⁽¹⁾ Patrz: preambuła 46 dyrektywy 2004/18/WE oraz preambuła 55 dyrektywy 2004/17/WE.

Dodatkowe punkty dla sprzętu czyszczącego za energooszczędność

Instytucja kontraktująca określiła w specyfikacjach technicznych, że sprzęt czyszczący nie może zużywać więcej energii elektrycznej niż 3 kWh. Tak więc instytucja kontraktująca może przyznać dodatkowe punkty sprzętowi, który jest bardziej wydajny, poprzez ustalenie w kryteriach oceny, w oparciu o które oceniane będą oferty, iż przyznane zostaną dodatkowe punkty dla sprzętu, który zużywa mniej kWh w porównaniu z minimalnym podanym poziomem.

5.2. Posługiwanie się kryteriami oceny

5.2.1. Wskazówki ogólne

Dyrektywy 2004/17/WE oraz 2004/18/WE dotyczące realizacji zamówień w sposób wyraźny zezwalają na włączenie kwestii ochrony środowiska do kryteriów oceny. Powyższe przepisy prawne oparte są o prawo precedensowe Trybunału Sprawiedliwości. Podstawowa zasada dotycząca ekologicznych kryteriów oceny omówiona została w sprawie C-513/99 (Concordia Bus) ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-513/99.

Sprawa Concordia Bus

W roku 1997 gmina Helsinki, Finlandia, podjęła decyzję o ogłoszeniu przetargu na usługi komunikacji autobusowej. Zastosowano kryteria oceny, takie jak całkowita cena, jakość parku autobusowego oraz jakość prowadzonej działalności.

W ramach jednego z kryteriów oceny przedsiębiorstwa mogły uzyskać dodatkowe punkty, jeśli spełniały określone warunki dotyczące poziomu emisji spalin oraz hałasu. W oparciu o te dodatkowe punkty umowę otrzymała spółka HKL – miejskie przedsiębiorstwo transportowe.

Concordia Bus, spółka, która również uczestniczyła w przetargu i nie uzyskała kontraktu, złożyła sprzeciw wobec podjętej decyzji, argumentując, iż nie można podejmować decyzji w oparciu o kryterium poziomu emisji spalin oraz hałasu, ponieważ nie stanowi ono żadnej korzyści ekonomicznej dla strony kontraktującej.

© Wspólny Europejski

Z orzeczenia sądu podjętego w powyższej sprawie oraz z dyrektyw 2004/17/WE i 2004/18/WE, które szczególnie odnoszą się do tego orzeczenia w swoich preambułach, wynika, że wszystkie kryteria oceny muszą spełniać cztery warunki.

1. Kryteria oceny muszą być powiązane z przedmiotem umowy

Jest to kwestia zasadnicza. Zapewnia powiązanie kryteriów oceny z potrzebami instytucji kontraktującej, które zostały określone w przedmiocie umowy.

Obecność powiązania w sprawie Concordia Bus

W sprawie Concordia Bus sąd uznał, iż kryteria oceny dotyczące poziomu emisji tlenku azotu oraz poziomu hałasu autobusów, jakie mają zostać użyte w celu świadczenia usług transportowych, spełniają wymóg powiązania z przedmiotem umowy.

W kolejnym orzeczeniu, w sprawie Wienstrom ⁽²⁾, Trybunał Sprawiedliwości przedstawił dalsze informacje dotyczące tego, w jaki sposób należy interpretować powiązanie z przedmiotem umowy.

⁽²⁾ Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-448/01.

Brak powiązania w sprawie Wienstrom

W powyższej sprawie Trybunał Sprawiedliwości zasądził, że w przypadku przetargu na dostawę energii kryterium związane wyłącznie z ilością energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii, stanowiącej nadwyżkę w stosunku do przewidywanego jej zużycia przez instytucję kontraktującą (co było przedmiotem umowy), nie można uznać za powiązane z przedmiotem umowy. ⁽¹⁾

(1) Jednakże należy uwzględnić fakt, iż Trybunał równocześnie uznał możliwość wprowadzenia kryterium oceny związanego z ilością energii elektrycznej uzyskanej z odnawialnych źródeł energii (jako część energii elektrycznej skutecznie dostarczonej instytucji kontraktującej). Ponadto, Trybunał uznał również, iż 45-procentowe znaczenie przypisane powyższemu kryterium nie będzie stało na przeszkodzie, aby instytucja kontraktująca dokonała niezbędnej oceny całościowej według kryteriów oceny, mającej na celu dokonanie wyboru najbardziej korzystnej oferty z ekonomicznego punktu widzenia.

2. Kryteria oceny muszą być konkretne i obiektywnie wymierne

Trybunał Sprawiedliwości postanowił, iż, w oparciu o wcześniejsze orzeczenia, kryteria oceny w żadnym wypadku nie mogą nadawać nieograniczonej wolności wyboru instytucjom kontraktującym. Muszą one ograniczać wolność wyboru poprzez ustanowienie określonych, związanych z produktem oraz wymiernych kryteriów lub, jak ujął to Trybunał Sprawiedliwości, „odpowiednio szczegółowych oraz obiektywnie wymiernych” kryteriów.

Szczególny charakter oraz wymierność kryteriów oceny w sprawie Concordia Bus

W sprawie Concordia Bus, przed dokonaniem oceny ofert, gmina Helsinki szczegółowo określiła oraz opublikowała system przyznawania punktów dodatkowych za konkretne poziomy hałasu oraz emisji ⁽²⁾. Trybunał Sprawiedliwości uznał ten system za odpowiednio szczegółowy oraz wymierny.

(2) W powyższym przypadku dodatkowe punkty przyznano między innymi za: „zastosowanie autobusów o emisji tlenku azotu nieprzekraczającej 4 g/kWh (+2,5 punktu/autobus) lub poniżej 2 g/kWh (+3,5 punktu/autobus) oraz zewnętrzny poziom hałasu na poziomie poniżej 77 dB (+1 punkt/autobus).”

W sprawie Wienstrom Trybunał Sprawiedliwości przedstawił dalsze wyjaśnienia.

Przejrzystość oraz obiektywność kryteriów oceny w sprawie Wienstrom

W sprawie Wienstrom Trybunał Sprawiedliwości powołał się na to, iż w celu zapewnienia oferentom równych szans, podczas gdy będą oni formułowali warunki swoich ofert, instytucja kontraktująca obowiązana jest do takiego przedstawienia swoich kryteriów oceny, że „wszyscy dobrze poinformowani oferenci przy zachowaniu standardowej dbałości zinterpretują je w taki sam sposób” ⁽³⁾. Kolejnym elementem niezbędnej przejrzystości oraz wymierności kryteriów oceny, jak to określił Trybunał Sprawiedliwości, jest to, że instytucja kontraktująca powinna przedstawić wyłącznie takie kryteria, w oparciu o które będzie możliwe dokonanie faktycznej weryfikacji informacji przedstawionych przez oferentów.

(3) W powyższym przypadku instytucja kontraktująca nie określiła szczegółowo okresu dostawy, w którym oferenci powinni podać ilość, jaką są oni w stanie dostarczyć.

3. Kryteria oceny muszą zostać ogłoszone z wyprzedzeniem

Zgodnie ze wszystkimi dyrektywami odnośnie do zamówień, ogłoszenia o kontraktach muszą zawierać informację dotyczącą tego, czy instytucja kontraktująca oceniać będzie umowę w oparciu o kryterium „najniższej ceny” bądź też „najbardziej korzystnej oferty z ekonomicznego punktu widzenia”. W tym ostatnim przypadku kryteria stosowane w celu wybrania najbardziej korzystnej oferty z ekonomicznego punktu widzenia winny zostać wymienione w ogłoszeniu lub przynajmniej w każdym przypadku w dokumentacji przetargowej.

4. Kryteria oceny muszą być zgodne z prawem wspólnotowym

Kryteria oceny muszą być zgodne ze wszystkimi fundamentalnymi zasadami prawa wspólnotowego, co stanowi ostatni warunek wynikający z Traktatu WE oraz wspomnianych dyrektyw odnośnie do zamówień. Trybunał Sprawiedliwości wyraźnie wymienił istotność zasady zakazu dyskryminacji, co stanowi podstawę innych zasad, takich jak wolność świadczenia usług oraz wolność przepływu kapitału.

Różnica pomiędzy szczególnym charakterem a dyskryminacją w sprawie Concordia Bus

Kwestia dyskryminacji podniesiona została w sposób wyraźny w sprawie Concordia Bus. Jednym ze sprzeciwów wniesionych przez Concordia Bus było to, iż kryteria przyjęte przez gminę Helsinki nosiły znamiona dyskryminacji ze względu na fakt, iż jedynie gminna spółka komunikacji autobusowej HKL, korzystająca z pojazdów na gaz, była w stanie spełnić wymóg poziomu emisji spalin. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że fakt polegający na tym, iż jedynie niewielka liczba spółek była w stanie spełnić jedno z kryteriów przyjętych przez instytucję kontraktującą, nie oznacza dyskryminacji. Tak więc przy określaniu, czy miała miejsce dyskryminacja, czy też nie, należy wziąć pod uwagę wszystkie fakty związane z daną sprawą ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Jednym z takich faktów w powyższej sprawie było to, iż powód Concordia Bus oceniany był według innej kwalifikacji, w której zastosowano ten sam wymóg dotyczący pojazdów na gaz.

5.2.2. Zastosowanie kalkulacji kosztów w okresie użytkowania

Na etapie oceny procedury zamówień cena oferty zawsze stanowi jeden z najbardziej wpływowych czynników. Jednakże w jaki sposób określić cenę?

W momencie zakupu produktu, usługi lub pracy zawsze płacimy określoną cenę. Jednakże cena zakupu stanowi tylko jeden element kosztu w całej gamie kosztów związanych z zakupem, posiadaniem, a na końcu zbyciem produktu. Aby zapoznać się z całkowitym kosztem umowy, niezbędne jest poświęcenie uwagi wszystkim etapom użytkowania. Znane są one pod nazwą: „podejście kalkulacji kosztów w okresie użytkowania”. Wymaga ono uwzględnienia, przy podejmowaniu decyzji o zakupie, wszystkich kosztów, które wystąpią w czasie okresu użytkowania produktu lub usługi.

Ocena kalkulacji kosztów w okresie użytkowania nie musi być wcale trudna lub zabierać dużo czasu. Chociaż jest wiele specjalnych technik stosowanych w celu opracowania skomplikowanych wyliczeń odnośnie do okresu używalności na rynku prywatnym, można zacząć od prostego porównania oczywistych i wymiernych kosztów.

© Wspólny Europejski

Koszt okresu użyteczności: sugestia Brytyjskiego Licencjonowanego Instytutu Zamówień oraz Dostaw (ang. UK Chartered Institute of Purchasing and Supply) ⁽²⁾

Brytyjski Licencjonowany Instytut Zamówień oraz Dostaw proponuje, aby koszty całkowitego okresu użytkowania obejmowały:

- zakup oraz wszystkie związane z nim koszty (dostawa, instalacja, prowizje itp.);
- koszty użytkowania, łącznie z kosztami energii, części zamiennych oraz serwisu;
- oraz koszty zakończenia okresu użytkowania, takie jak koszty odłączenia oraz usunięcia.

⁽²⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.cips.org/>

Powyższe koszty powinny zostać uwzględnione na etapie oceny, co ma zapewnić, że zostaną rozpatrzone przy wyborze najbardziej korzystnej oferty z ekonomicznego punktu widzenia. Pomoże to w dokonaniu wyboru produktu spełniającego w najwyższym stopniu kryterium przyjazności środowisku, ponieważ w trakcie tego procesu ujawnione zostaną koszty użytkowania oraz pozbycia się produktu, które w przeciwnym wypadku nie uzyskałyby należytej uwagi.

© Wgłówny Europejski

5.2.3. Jak zastosować kalkulację całkowitych kosztów okresu użytkowania w celu promowania kwestii ekologicznych

Polityka oszczędności kosztów i równocześnie zapewniania ochrony środowiska poprzez stosowanie podejścia opartego o „kalkulację kosztów w okresie użytkowania” może zostać wprowadzona w życie na różne sposoby. Poniżej przedstawiamy parę przykładów.

A. Oszczędności związane ze zużyciem wody oraz energii

Oszczędne korzystanie z wody, elektryczności oraz paliw kopalnych to najłatwiejszy krok uczyniony w kierunku realizacji opłacalnych oraz przyjaznych środowisku zamówień. Zaletą tego rozwiązania jest to, że oszczędności te przynoszą wyraźną korzyść zarówno sytuacji finansowej instytucji kontraktującej, jak i środowisku. Koszty wody oraz energii można w łatwy sposób wprowadzić do kryteriów oceny procedur zamówień publicznych ze względu na to, że łatwo jest je wyliczyć oraz mają one wyraźny aspekt ekonomiczny. Z ekologicznego punktu widzenia ważność takich czynników, jak zużycie wody oraz energii, jest kwestią bezsporną, podobnie jak wpływ używanego paliwa na emisję CO₂ lub wytworzenie odpadów.

B. Oszczędności związane z kosztami likwidacji

Bardzo łatwo zapominamy o kosztach likwidacji w momencie dokonywania zakupu produktu lub organizowania przetargu na prace budowlane. W końcu koszty likwidacji i tak trzeba będzie opłacić,

choć czasami realizacja tej operacji zabiera dużo czasu. Niewzięcie pod uwagę powyższych kosztów w momencie zakupu może w niektórych sytuacjach spowodować, iż dana transakcja okaże się bardzo droгим zakupem. Koszty likwidacji mogą obejmować zarówno fizyczne usunięcie, jak i opłacenie bezpiecznego wywozu. Bardzo często likwidacja/wywóz/usunięcie podlega bardzo rygorystycznym przepisom.

Inteligentne planowanie fazy likwidacji: przykład z sektora budowlanego

Jednym z obszarów związanym z dużą ilością odpadów jest sektor budowlany. Rozbiórka starych budynków oznacza nie tylko usunięcie ogromnej ilości gruzu, ale także rozporządzanie materiałami niebezpiecznymi, takimi jak azbest. W związku z tym w ogłoszeniu o przetargu można zwrócić się do firm budowlanych z zapytaniem, jaką ilość niebezpiecznych odpadów przewidują w związku z realizacją rozbiórki oraz jaki będzie koszt ich likwidacji. W niektórych przypadkach, np. budowy dróg, powinno być również możliwe wyliczenie zysków z wykorzystania przetworzonych materiałów odpadowych, takich jak asfalt.

Powyższe przykłady pokazują, iż włączenie do kryteriów oceny ilości oraz składu odpadów może przyczynić się do oszczędności oraz wspomóc ochronę środowiska. A po wyliczeniu przybliżonego kosztu likwidacji/usunięcia odpadów powinno być także możliwe przełożenie kryterium ochrony środowiska na korzyści ekonomiczne.

Rozdział 6

Klauzule dotyczące wykonania umowy

Podsumowanie

- Klauzule umowy można wykorzystać do włączenia kwestii ekologicznych na etapie jej wykonania.
- Instytucja kontraktująca może określić sposób, w jaki dane towary mają zostać dostarczone, a nawet sposób transportu.
- Wykonawca obowiązany jest postępować zgodnie ze wszystkimi klauzulami dotyczącymi realizacji umowy.

Klauzule odnośnie do realizacji umowy stosuje się do określenia, w jaki sposób ma zostać wykonana umowa. Przyjęto, iż kwestie ekologiczne mogą zostać ujęte w klauzulach umowy dotyczących sposobu jej wykonania, pod warunkiem iż zostały one opublikowane w ogłoszeniu o przetargu lub specyfikacjach oraz iż są one zgodne z prawem wspólnotowym ⁽¹⁾.

6.1. Zasady, którym podlegają klauzule umowy

- Klauzule umowy nie powinny odgrywać roli przy podejmowaniu decyzji, który z oferentów wygra kontrakt, co oznacza, iż każdy z uczestników przetargu w zasadzie musi być w stanie spełnić ich warunki. Klauzule te nie mogą stanowić zamaskowanych specyfikacji technicznych, kryteriów oceny lub dokonania wyboru. Na oferentach spoczywa obowiązek udowodnienia, iż ich oferta spełnia specyfikacje techniczne, jednakże nie wolno domagać się udowodnienia ich zgodności z klauzulami umowy w trakcie procedury zamówień. Na przykład nie wolno posługiwać się klauzulami umowy dla celów wprowadzenia wymogu określonego procesu produkcyjnego (w przypadku dostawców) lub personelu z określonym doświadczeniem (w przypadku usług), ze względu na to, iż warunki te wiążą się z dokonaniem wyboru wykonawcy. Niniejszymi aspektami należy zająć się na odpowiednim etapie procedury przewidzianej w dyrektywach dotyczących zamówień publicznych.
- Pomimo tego, iż klauzule umowy uważa się za wyłączone z procedury oceny umów, nadal należy pamiętać o tym, że muszą być one jasno przedstawione w ogłoszeniu o przetargu.

W istocie oferty muszą być świadomi wszystkich zobowiązań zawartych w umowie oraz mieć możliwość uwzględnienia ich w cenie przedstawionej w ofertach.

- Klauzule umowy powinny mieć powiązanie z wykonaniem umowy.
- Klauzule umowy nie mogą być przyczyną dyskryminacji na korzyść wykonawców z jakiegokolwiek państwa członkowskiego.
- Wykonawca obowiązany jest przestrzegać wszystkich klauzul zawartych w dokumentach umowy, a dotyczących jej realizacji, w trakcie wykonywania zamówionych prac lub dostawy produktów stanowiących przedmiot ogłoszenia o przetargu.

Przykład DEFRA Zjednoczone Królestwo – W moim budynku obowiązuje przestrzeganie mojej polityki proekologicznej!

Wytczne brytyjskiego Ministerstwa ds. Ochrony Środowiska (DEFRA) odnośnie do dokonywania ekologicznych zakupów stanowią, iż wszyscy wykonawcy realizujący prace na jego terenie muszą przestrzegać polityki ochrony środowiska tegoż ministerstwa. Obejmują one zasady dotyczące palenia papierosów, wrzucania odpadów do odpowiednich pojemników, przestrzegania ograniczeń parkowania oraz ogólnie postępowania zgodnie z zasadami ochrony środowiska, które obowiązują wszystkich pracowników ⁽²⁾.

⁽²⁾ Więcej informacji na stronie: <http://www.defra.gov.uk/>

6.2. Klauzule umowy dotyczące jej realizacji w przypadku dostawy prac lub usług

Poniżej przedstawiamy przykłady możliwych do zastosowania klauzul odnośnie do realizacji umowy na wykonanie prac lub świadczenie usług:

- **Transport produktów oraz narzędzi na miejsce.**
 - Dostawa produktów na miejsce powinna zostać zrealizowana w skoncentrowanej formie, po dotarciu na miejsce zostaną one odpowiednio rozcięzione.
 - Należy używać pojemników przeznaczonych do ponownego wykorzystania dla celów transportu produktów na miejsce.

⁽¹⁾ Artykuł 26 dyrektywy 2004/18/WE oraz artykuł 38 dyrektywy 2004/17/WE.

- **W jaki sposób powinna zostać wykonana usługa.**
 - Należy zastosować dozowniki w celu zapewnienia, iż zostanie użyta odpowiednia ilość środka czyszczącego.
- **Wywóz wykorzystanych produktów lub opakowań produktów.**
 - Produkty lub opakowania powinny zostać odebrane, a następnie przeznaczone do ponownego wykorzystania, przetworzone, bądź też wykonawca zajmie się ich odpowiednim usunięciem.
- **Szkolenie pracowników wykonawcy.**
 - Pracownicy muszą odbyć przeszkolenie odnośnie do wpływu ich pracy na środowisko oraz polityki proekologicznej prowadzonej przez instytucję, w której budynku wykonywać będą prace.

6.3. Klauzule umowy dotyczące jej realizacji w przypadku dostawy towarów

Biorąc pod uwagę fakt, iż wykonanie umowy na dostawę obejmuje jedynie dostawę towarów, główną możliwość wprowadzenia klauzul umowy dotyczących ochrony środowiska stanowi określenie, w jaki sposób towary te mają zostać dostarczone. W następujący prosty sposób można zmniejszyć szkodliwy wpływ realizacji umowy na środowisko:

- Dostawa danego produktu w **odpowiedniej ilości**. Ogólnie oznacza to dostawę w ilościach hurtowych, ze względu na to, iż będzie to o wiele bardziej korzystne dla środowiska, biorąc pod uwagę wpływ transportu przypadający na każdy artykuł w porównaniu z częstszymi dostawami w mniejszych ilościach. Ten sam wynik można również osiągnąć, określając maksymalną ilość dostaw w tygodniu lub w miesiącu.
- Postawienie wymogu **realizacji dostaw poza godzinami szczytu** w celu zminimalizowania wpływu dostaw na zagęszczenie ruchu drogowego.
- Postawienie wymogu **odbioru przez dostawcę (oraz przetworzenia lub ponownego wykorzystania) wszelkiego rodzaju opakowań**, które przywiezione zostały wraz z produktem. Przyniesie to podwójne korzyści polegające na zgromadzeniu opakowań przed ponownym wykorzystaniem lub przetworzeniem oraz stanowić będzie bodziec dla dostawcy, aby ograniczył ilość opakowań, które nie są niezbędne.

6.4. Wpływ transportu

W niektórych przypadkach można posłużyć się klauzulami umowy w celu **określenia sposobu transportu**, który należy zastosować w celu realizacji dostawy towarów. Należy się jednak przedtem upewnić, iż nie będzie to stanowić czynnika dyskryminującego.

W przypadku umów na wykonanie większych prac stosowne może być wprowadzenie wymogu, iż towary mają zostać przetransportowane przeznaczoną do tego drogą kolejową lub kanałem wodnym wewnątrz łądu. Mało znaczący fakt, iż jedni oferenci mogą mieć lepszy dostęp do drogi kolejowej lub sieci kanałów wodnych wewnątrz łądu w porównaniu z innymi, nie stanowi automatycznie, iż taka klauzula odnośnie do realizacji umowy wprowadzać będzie element dyskryminacji. Dyskryminacja miałaby miejsce w przypadku, gdyby istotnie tylko jeden z oferentów miał możliwość skorzystania z kolei lub sieci wewnętrznych kanałów wodnych. Wówczas klauzulę taką należałoby uznać za dyskryminującą i w rzeczywistości stanowiłaby ona ukryte kryterium wyłączenia. Wyłączałaby ona automatycznie z udziału wszystkich oferentów, którzy nie mają dostępu do określonego środka transportu. Taka sama sytuacja miałaby miejsce w przypadku, gdyby klauzula kontraktu dyskryminowała wykonawców wyłącznie w oparciu o odległość, jaką muszą oni przemierzyć w celu zrealizowania dostawy towarów.

© Wspólny Europejski

Komisja Europejska

Ekologiczne zakupy! — Podręcznik dotyczący ekologicznych zamówień publicznych

Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich

2005 — 39 str. — 21 x 29,7 cm

ISBN 92-894-9093-4

